БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 26 (7056)
ФЕВРАЛИИН 1
ВТОРНИК
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Депутадуудта кандидадуудай түлөө агитаци

РСФСР-эй, Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведүүдэй депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлэгшэд һунгуулиин Окружной комиссинуудаар регистрацилагдажа түрэбэ. Мүнөө һунгуулиин кампанида шэнэ шата—союзна ба автономно республиканuудай дээдэ органдо, ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ дэбжүүлэгдэһэн кандидадуудай түлөө агитаци хэхэ үе эхилбэ. Агитаторнууд болон этигэмжэтэ нюурнууд хүдэлмэришэн ангиин, колхозно тарияшадай ба советскэ интеллигенциин эрхим түлөөлэгшэдэй—коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидадуудай түлөө агитаци илангаяа үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ёһотой.

Һунгуулиин кампани бүхы орон дотор угаа ехэ политическэ ба ажахын дэбжэлтын оршон байдалда үнгэржэ байна. Манай илалтануудые эмхидхэгшэ Коммунистическэ партияа тойрон советскэ арад улам нягтаар жагсана.

Депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлгэ ба регистрацилга болбол советскэ хүнүүдэй нэгэн һаналтай, хоорондоо нягта барисаатай байһые илангаяа тодоор харуулба. Депутадуудта кандидадуудай дунда арад зондоо бүхы талаһаан этигэл найдабаритай болоһон промышленностиин ба хүдөө ажахын түрүүшүүл, интеллигенциин эрхим түлөөлэгшэд партийна ба советскэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд оролсоно.

Улан-Удын Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой коллективһээ БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат, инструментальна цехын фрезеровщик Дарья Шагдаровна Сандакова дэбжүүлэгдэнхэй. Тус заводой анха түрүүн баригдажа эхилхэһээ хойшо хүдэлмэрилжэ ерэһэн, өөрынгөө үйлэдбэриингөө түсэбые саг үргэлжэ үлүүлэн дүүргэдэг, баян дүй дүршэлтэй хүдэлмэришэн юм. Үнэтэй малшанай басаган, советскэ засагай ашаар түрүү хүдэлмэришэн болоо.

Галуута-Нуурай шахтёрнуудай дундаһаа республикын дээдэ органдо дэбжүүлэгдэһэн эрхим проходчик Иван Васильевич Балаласшников социалистическэ мүрысөөнэй түрүү гүйдэлдэ ябадаг үйлэдбэриин ёһотойл новатор юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ нүхэр Балаешников үйлэдбэриингөө түсэбые 160 процент дүүргэһэн байна.

БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудай дунда Улан-Удын паровозно деподо 25 жэл шахуу хүдэлмэрилһэн, эрхим машинист Сергей Андреевич Гагин, БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Улан-Удын сэмбын фабрикын аппаратно-ээрэлгын үйлэдбэриие даагша Мария Федосеевна Завгородняя, Улан-Удын мяха консервын комбинадай түрүү хүдэлмэришэн Надежда Иннокентьевна Костеева болон бусад бии. Промышленна предприятинуудай хэдэн олон түрүүшүүл нютагай Соведүүдэй депутадуудта кандидадууд болоһон байха юм.

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй болон нютагай Соведүүдэй депутадуудта кандидадуудай дунда хүдөө ажахые эрид хүгжөөхэ гэжэ парти, правительствын табиһан зорилгые амжалтатайгаар бэелүүлжэ ябаһан механизаторнууд, эрхим хонишод, һаалишад, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, колхозой хүтэлбэрилэгшэд олон.

Зэдын аймагай Боргойн совхоздо 1933 онһоо хойшо хонишоноор хүдэлмэрилжэ, дүй дүршэл ехэтэй болоһон эрхим хонишон Дарижап Жамбаловна Цыбенова БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат болоһон байна. Нүхэр Цыбенова хонин һүрэгые олошоруулха түсэбөө жэл бүхэндэ дүүргэдэг юм. 1954 ондо энэ нүхэр хонин бүриһөө дунда зэргээр 4,4 килограмм нооһо хайшалжа абаһан байха юм.

Түнхэнэй МТС-эй тракторна бригадын солото бригадир Георгий Иннокентьевич Сороковиков, Тарбагатайн аймагай Ехэ-Куналейн МТС-эй комбайнер Андриян Евстафьевич Болонев, Хориин аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Будэма Дамдинова болон бусад олон түрүүшүүл депутадуудта кандидадууд болоһон байна.

Хүдэлмэришэн ба колхозно тарияшадтаяа хамта советскэ интеллигенциин хэдэн олон түлөөлэгшэд БМАССР-эй Верховно Соведэй, мүн нютагай Соведүүдэй депутадуудта кандидадууд болоо. Тэдэнэй тоодо, республикын ажалшадта хүндэтэй болоһон, нюдэнэй эмшэ Екатерина Михайловна Никифорова, биологическа наукануудай доктор Иван Андреевич Спирюхов, уранзохёолшо Намжил Гармаевич Балдано, артистка Найдан Гендунова болон бусад оролсоно.

Этигэмжэтэ нюурнууд ба агитаторнууд депутадуудта кандидадуудай түлөө агитаци хэхэдээ, хөөрэлдөөнүүдээ коммунистическэ байгуулалтын шухала зорилгонуудтай холбожо, хүдөө ажахын, эрдэм ухаанай ба культурын талаар туйлагдаһан амжалтануудые эли бодоор харуулха ёһотой. Тиихэдээ СССР-эй, РСФСР-эй ба БМАССР-эй статистическэ управленинүүдээр толилогдоһон мэдээсэлнүүдые хэрэглэхэ шухала. Эдэ мэдээсэлнүүд түбхын түрүүндэ ажахын социалистическэ системын, үмхиржэ байһан капиталистическэ системэһээ булюу хүсэтэй байһые гэршэлнэ. Хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэдөө нютагайнгаа ажабайдалһаа жэшээ, баримтануудые оложо харуулха гээшэ мүн лэ шухала байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ кандидадуудай һунгагшадтаяа уулзалгада зорюулагдаһан суглаанууд нютаг бүхэндэ болохонь. Тэрэниие эмхитэй һайнаар үнгэргэхын түлөө партийна организацинууд, партиин райкомууд болон айкомууд эмхидхэлэй-ниитын хүдэлмэриие үргэн далайсатайгаар ябуулха ёһотой.

Һунгуулиин кампаниин эгээл харюусалгатай саг ерэбэ. Кандидадуудай түлөө агитаци хэхэдээ радио, кино, плакат болон агитациин бусад олон формые дүүрэн хэрэглэхэ шухала. Энэ үедэ һунгагша бүхэн өөрынгөө кандидадуудтай танилсахаһаа гадна, манай партиин табиһан зорилгонуудые, дэлхэй дээрэ эб найрамдал мандуулха тушаа Советскэ правительствын сэсэн мэргэн политикые үшөө һайнаар ойлгохо зэргэтэй. Энээндэнь агитаторнууд, пропагандистнууд, этигэмжэтэ нюурнууд туһалха ёһотой.

Партийна организацинуудай зорилго болбол агитаторнуудай, пропагандистнуудай хүдэлмэридэ саг үргэлжэ туһалха, агитпуктнуудай хүдэлмэриие жэшээтэ һайнаар табиха, һунгалтада эмхидхэлэй-техническэ талаар бэлэдхэхэ хэрэгые түргэнөөр дүүргэхэ хэрэг болоно.

Депутадуудта кандидадуудай түлөө үргэнөөр агитаци хэжэ, коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй эбдэршэгүй блогой шэнэ илалта туйлая!

Нютагай Соведүүдэй депутадуудта кандидадууд һунгуулиин Окружной комиссинуудаар регистрацилагдажа байна

ПРИБАЙКАЛЬСКА АЙМАГ

Ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлгэ дүүрээд, мүнөө кандидадууд Окружной комиссинуудаар регистрацилагдажа байна. Партийна, советскэ ба хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд кандидадуудаар дэбжүүлэгдэнхэй. Маленковой нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд колхозойнгоо түрүүлэгшэ **Филипп Георгиевич Ступаковые**, эрхим колхозница **Агафья Васильевна Бородинае** аймсоведэй депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлһэн байна. Мүн аймагай Соведэй депутадуудта кандидадуудаар «Путь к коммунизму» колхозой һаалишан **Анна Евгеньевна Патрахина**, Ленинэй нэрэмжэтэ загаһа барилгын артелиин загаһашан **Полина Леонтьевна Томская** гэгшэд дэбжүүлэгдэбэ. Тэрэшэлэн аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **Павел Андреевич Савкин,** гүйсэдкомой секретарь **Петр Николаевич Кинёв** болон бусад хамтадаа 35 хүн аймсоведэй депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн байна.

Турунтаевска сельскэ Соведэй депутадта кандидадаар Гүрэнэй банкын Турунтаевска таһагай хүдэлмэрилэгшэ **Анна Васильевна Пузырёва** Маленковой нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй зүгһөө дэбжүүлэгдэбэ. Загаһанай заводой директор **Илья Филиппович Якушев** заводой партийна организациһаа, үндэр ургасын звеногой звеньевод **Анна Николаевна Макарова** Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдһээ дэбжүүлэгдээ.

БАРГАЖАНАЙ АЙМАГ

Баргажанай дунда һургуулиин һургагша, БМАССР-эй габьяата багша **Мария Михайловна Мисабишвили** һургуулиин багшанарай коллективэй зүгһөө аймагай Соведэй депутадта кандидадаар гурбадахяа дэбжүүлэгдэбэ. Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд тугалшан **Мария Ламуевна Ринчиное** аймсоведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлээ. Аймагай культурна эмхи зургаануудай коллективүүдэй зүгһөө КПСС-эй айкомой нэгэдэхи секретарь **Николай Иванович Малыгин** аймагай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн байна. Тэрэшэлэн аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ **Николай Никифорович Васильевые** Орджоникидзын нэрэмжэтэ олзоборилгын артелиин гэшүүд, аймгүйсэдкомой секретарь **Глафира Ивановна Сизых** гэгшые аймагай эдеэ хоолой комбинадай коллектив аймсоведэй депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлбэ. Сувинска долоон жэлэй һургуулиин багшанар һургуулиингаа директор **Александр Тимофеевич Калмыковые,** Маленковой нэрэмжэтэ (Суво) колхозой гэшүүд эрхим һаалишан **Екатерина Зиновьевна Кожевниковае,** Сталинай нэрэмжэтэ (Улан) колхозой гэшүүд һаалишан **Санжи Аюшеевна Будаевае** дэбжүүлээ.

Аймагай Соведэй депутадуудта кандидадуудаар хамта 35 хүн дэбжүүлэгдээд, Окружной комиссинуудаар регистрацилагдаба.

Сомоной, сельскэ Соведүүдэй депутадуудта кандидадуудые регистрацилга аймаг дотор үргэлжэлһөөр.

КЯХТЫН АЙМАГ

Һунгуулиин Окружной комиссинууд нютагай Соведүүдэй депутадуудта дэбжүүлэгдэһэн кандидадуудые регистрацилжа байна. Кяхтын аймсоведэй депутадуудта кандидадуудаар 35 хүн дэбжүүлэгдээд, булталаа регистрацилагдаба.

Аймсоведэй депутадуудта кандидадуудаар регистрацилагдагшадай дунда Кяхтын МТС-эй трактористка **Уладай Будажаповна Юмсурунова,** Маленковой нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшын орлогшо **Доржи Раднаевич Цыремпилов,** аймагай гэгээрэлэй таһагые даагша **Андрей Федорович Герасимов,** Сүхын арһанай заводой залуу хүдэлмэришэн **Зинаида Александровна Мясникова,** аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **Георгий Александрович Перевалов,** Кяхтын хүдөө ажахын техникумэй багша **Осиф Григорьевич Копылов,** «Красное Знамя» колхозой МТФ-е даагша **Потап Тихонович Баннов,** Киранай сомсоведэй түрүүлэгшэ **Тимофей Тимофеевич Осеев,** Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон **Гендун Бальбурович Санжеев,** Сталинай нэрэмжэтэ колхозой һаалишан **Гармацу Дамбаевна Доржитарова,** КПСС-эй айкомой секретарьнууд **Андрей Урупхеевич Модогоев, Трофим Иванович Ермолаев,** Ульяновай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ **Николай Иванович Зарубин** болон бусад оролсоно.

Тиихэдэ сомоной, сельскэ, поселково ба городской Соведүүдэй депутадуудта кандидадуудаар хамта 151 хүн регистрацилагдаба. Тэдэнэй дунда хүдөө ажахын түрүүшүүл, нютагай эдэбхитэд, партийна болон советскэ хүдэлмэрилэгшэд бии.

БАБУШКИН ГОРОД

Городой ажалшад предприятинууд, организацинууд ба эмхи зургаануудай түрүү хүнүүдые городской Соведэй депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлээ. Городской Соведэй депутадуудта кандидадуудаар хамта дээрээ 47 хүн дэбжүүлэгдэһэн байха юм. Мүнөө городой Окружной комиссинууд дэбжүүлэгдэһэн кандидадуудые регистрацилжа байна.

КПСС-эй горкомой нэгэдэхи секретарь **Илья Иосифович Точилов** городской коммунистическэ партийна организациһаа, ВЛКСМ-эй горкомой нэгэдэхи секретарь **Прасковья Михайловна Харпова** городской комсомольско организациһаа, Выдрино станциин дежурна **Степан Федорович Лобычев** энэ станциин хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон албахаагшадһаа мүн бусад городской Соведэй депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн байна.

Москва. Советскэ хирургнууд олон тоото элитэ зохёолнуудые байгуулжа, наука болон практикые баяжуулаа. Зүрхэндэ операци хэхэ шэнэ метод зохёожо, советскэ эрдэмтэд медицинын хүгжэлтын түүхэдэ шэнэ гайхамшагта амжалтануудые туйлаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: И. В. Сталинай нэрэмжэтэ гүрэнэй Московско 2-дохи медицинскэ институдай педиатрическа факультедэй клиникэ соо. Зүрхэндэ операци хэхэ хүдэлмэриие шэнжэлжэ байһан профессор А. В. Гуляев (баруун гарһаа хоёрдохи) зүрхэнэй үбшөөр үбшэлөөд операцида ороһон хүниие шалгажа байна. **ТАСС-эй фотохронико.**

Марксизм-ленинизмын үдэшын университедэй хүдөөгэй отделенинүүд

ЛЕНИНГРАД, январиин 28. (ТАСС). КПСС-эй Ленинградска горкомой марксизм-ленинизмын үдэшын университедэй заочно отделенинүүд областиин бүхы районуудта бии юм. Үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо нилээд олон хүнүүд — хүдөөгэй интеллигенциин 2800 гаран түлөөлэгшэд эдэ отделенинүүдтэ һуралсана. Тэдэ түлөөлэгшэдэй дунда колхозой түрүүлэгшэнэр, совхозуудай директорнууд, агрономууд, зоотехнигүүд, механизаторнууд болон багшанар бии юм.

Түрэл орон доторнай

Хүдөө ажахын продуктнууд комиссионно магазинуудта наймаалагдадаг болобо

СВЕРДЛОВСК. (ТАСС). Свердловско «Горкоопторгын» № 11 магазинда гурил, хартаабха, капуста, помидор, мяха, үндэгэ, свекло, мүн хатааһан элдэб жэмэс саг үргэлжэ байдаг юм. Гансашье Свердловско областиин бэшэ, мүн Ярославска, Смоленскэ областьнуудай, Украинска ба Грузинска республикануудай хэдэ хэдэн районуудай колхозуудһаа эдэ продуктнууд асарагдана.

Хүдөө ажахын продуктнуудые комиссионноор наймаалха 14 магазинууд, 8 киоскнууд Свердловскдо нээгдээ. Тэдэ магазинууд 600-гаад шахуу колхозуудтай договор баталанхай юм. Худалдаа наймаанай предприятинууд колхозуудта транспорт, амһартануудые үгэжэ туһалдаг юм. Худалдаа наймаанай организацинууд колхозуудай эльгээһэн продуктнуудые һайнаар хадагалхаһаа гадна, түргөөр асардаг болоо.

Хүдөө ажахын продуктнуудые комиссионноор худалдалгые саашадань үргэдхэхын зорилгоор мүнөө городто 5 магазин, хэдэ хэдэн киоскнууд нээгдэжэ байна.

Казахстанда 337 шэнэ совхоз байгуулагдаба

АЛМА-АТА. (ТАСС). Казахстанай шэнэ ба боро газарнуудые ашаглалгын районуудта 17 шэнэ совхоз эмхидхэгдэхээр баталагдаба. Кустанайска областьдо 1954 оной хабар эмхидхэгдэһэн 19 совхозһоо, мүн 1954 оной намар байгуулагдаһан 72 ажахынуудһаа гадна, тарияанай үшөө 4 ажахы мүнөө байгуулагдажа байна. Арбан нэгэн шэнэ ажахынууд Акмолинска, Хойто-Казахстанай, мүн Кокчетавска областьнуудта байгуулагдажа байна.

Тиимэһээ, шэнэ ба боро газарнуудые ашаглажа эхилһэн 1954 оной хабарһаа хойшо Казахстанда 337 шэнэ совхоз байгуулагдаба.

Шэнэ газар шэнжэлхэ экспедицинүүд

Колхозууд болон совхозуудта шэнэ ба боро газар эсхэмжэлэн үгэхэ хүдэлмэри Казахстанда, Сибирьтэ, Уралда, Поволжьедо, мүн Хойто Кавказда дүүрэжэ байна. СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын газар эсхэмжэлгын управлениһээ ТАСС-эй корреспондентдэ мэдээсэһэнэй ёһоор, үнгэрэгшэ жэлэй турша соо 150 миллион гектарһаа дээшэ талмайтай ороной туйлай ехэ территори шэнжэлэгдээ.

Шэнэ газарнуудые тодорхойлхо экспедицинүүдтэ 5 мянга шахуу агрономууд, газар эсхэмжэлэгшэд, почвоведууд хабаадалсаа. Ороной хизааргүй үргэн, үшөө плугаар хахалагдаагүй зүүн районуудай тала газар Латвиин, Литвагай, Ставропольско хизаарай, Московско болон Крымскэ областьнуудай газарай хүрьһэ шэнжэлэгшэд хүдэлмэрилөө. Украина, мүн РСФСР-эй урда районууд шэнэ газар тодорхойлхо экспедицинүүдтэ олон тоото газар эсхэмжэлэгшэдые эльгээгээ. Ороной хэдэ хэдэн научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаанууд, мүн дээдэ һургуулинуудай хүдэлмэрилэгшэд экспедицинүүдэй хүдэлмэридэ хабаадалсаа.

Шэнжэлэгдэһэн территори дээрэ хүдөө ажахын культуранууды тариха 34,6 миллионһоо дээшэ гектар шэнэ ба боро газар тодорхойлоглобо. Тэрэ территориин 22 миллион гектарнь Казахстанда, 12,6 миллион гектарнь РСФСР-тэ тодорхойлогдоһон байна. Шэнээр элдүүрилэн ашаглахын тулада эрхим газар шэлэжэ абтаа. Үрэжэл һайнтай байдагаараа онсо шалгардаг хара хүрьһэтэй ба хара хүрэн хүрьһэтэй территори шэнжэлэгдэһэн газарай ехэнхи талмайе эзэлнэ.

Шэнэ газарай хүрьһэн энэ жэлэй хабарһаа шэнжэлэгдэжэ эхилхэ юм.

(ТАСС).

Чкаловска область. Шэнэ газар дээрэ һаяхан байгуулагдаһан «Приклинский» гэжэ тарияанай совхоздо шэнэ техникэ асарагдажа үргэлжэлһөөр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Приклинский» гэжэ тарияанай совхоздо асарагдаһан шэнэ комбайнууд. **ТАСС-эй фотохронико.**

Амурай загаһашадта

ХАБАРОВСК. (ТАСС). Амурска бассейнын тайга соохи мүрэнүүдые зубшан жэл бүри туйлай олон лососево загаһа түрһэеэ хаяхаяа үгсэдэг. Загаһа үсхэбэрилхэ ба хинан хараха хүдэлмэри эрхилэгшэд тэдэнэрэй түрэһэ хаялгые ехэдхэхын зорилгоор ехэ хүдэлмэри хэжэ байна.

Амур шадар машинно-мелиоративна түрүүшын станци эмхидхэгдэбэ. Тэрэ станци загаһанай түрһэеэ хаяха хоёр шэнэ газарые һарын турша соо сэбэрлээ. Үһанда шэнгээгдэһэн хоёр мянга шахуу кубометр модон татуурнуудһаа гаргагдаа. Тракторнууд, бульдозернууд, лебедконууд болон бусад машинанууд станциин мэдэлдэ бии юм.

Комсомольско, Нанайска болон Хабаровска районуудта загаһанай түрһэеэ хаяха газарнууд уһаар дүүргэгдэхэ байна.

Шэнэ газарнуудые ашаглагшадта хабсаргагдамал гэр эльгээгдэнэ

Түмэрзамайхид энэ жэлэй нэгэдэхи кварталай турша соо шэнэ ба боро газарнуудые ашаглаха районуудта 30 мянга гаран вагон модо эльгээхэ юм. Тэрэ тоодо 11 мянган вагонуудтань 330 мянган квадратна метр талмайтай байрын хабсаргагдамал гэрнүүд эльгээгдэхэ байна. Январиин 20 үдэрэй турша соо 4200 вагон модон эльгээгдээ. Тэдэнэрэй 1500 вагонуудтань хабсаргагдамал гэрнүүд эльгээгдээ.

Шэнэ газарнуудта ашаа эльгээхэ станцинуудта вагонууд түрүүшын ээлжээндэ үгтэнэ. Хабсаргагдамал гэрнүүдэй ехэнхи хубинь Казахстан, Алтайн хизаар руу эльгээгдэнэ.

СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ 1954 оной гүрэнэй түсэбые дүүргэлгын дүнгүүд тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи ЦСУ-гэй мэдээсэл тусхай брошюра болгон хэблэгдэбэ

«СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ 1954 оной гүрэнэй түсэбые дүүргэлгын дүнгүүд тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Центральна Статистическа Управлениин мэдээсэлые политическэ литературын гүрэнэй хэблэл тусхай брошюра болгон гаргаба.

Тус брошюра олон тиражтайгаар хэблэгдээ. (ТАСС).

Шэнэ газар ашаглаха районуудта хулһа бэлэдхэлгэ

ПЕТРОПАВЛОВСК, январиин 28. (ТАСС). Хойто Казахстанда 700 гаран нуур бии юм. Шэнэ газар ашаглахаяа ерээшэд мүнөө эндэ хулһа бэлэдхэжэ байна. Колхозууд, совхозууд, МТС-үүд болон нютагай промышленностиин предприятинуудай бэлэдхэлэй олон тоото бригаданууд хулһа бэлэдхэнэ. Ехэ ба бага нуурнуудай эрьеһээ хулһан үдэр бүри ехээр абаашагдана. Үбэлэй турша соо 700 мянган кубометр хулһа бэлэдхэхэ гэжэ шиидэгдээ.

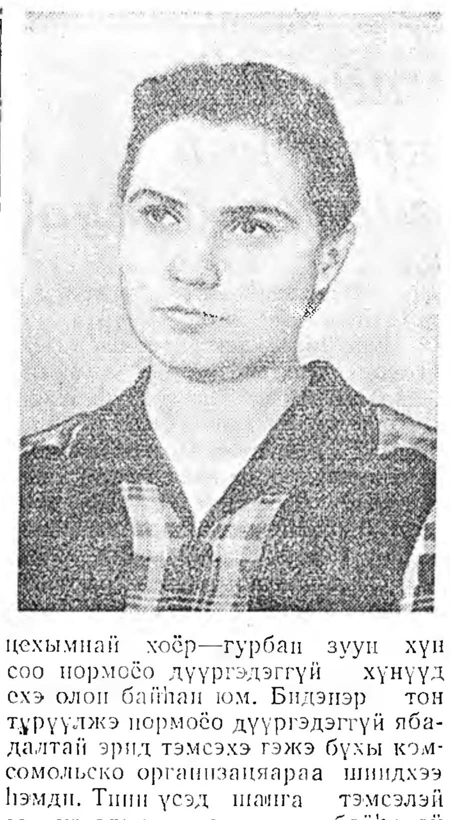
Зарим совхозууд хулһа бэлэдхэлгэдэ самоходно косилкануудые хэрэглэнэ.

Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй эбдэршэгүй блогой кандидадууд

Үүсхэлтэй инженер

Цехын саада хажууhаа үндэр тэгшэ бэетэй хори гаран наhанай басаган өөрhөө үшөөшье залуухан басаганда юунэйшье тухайб даа заahаар машинануудай хоорондуур наашаа ерэжэ ябана. Харгыдаа энэ тэрэ машинануудай хажууда зогсожо, ээрэгдэжэ, илгагдажа байhан ноohые шалгажа үзөөд, басагадтаа — нэгэндэнь мэдээгүй юумыень ойлгуулжа үгэнэ, hая hуража байhан заримыень магтажа урмашуулаадшье абана хэбэртэй. Тээ наана хүдэлмэрилжэ байhан басаганай хажуугаар гаража ябаад:

—Маша, барабанайнгаа хахаад байхада машинаяа зогсоогоод, сэбэрлэхэ хэрэгтэй. Машинашни хооhоор хүдэлжэ байхадаа частьнуудынь элэнэ, үлүү ехэ энерги гаргашалагдана, хоёрдохёор, аюултай ха юм,—гэнэ.

—Энэл даа, манай цехые даагша Мария Федосеевна Завгородняя, — гэжэ хажуудамнай байhан басаган манда заажа үгэбэ.

Өөр тухайгаа, ажал хүдэлмэри тухайгаа хөөрэжэ үгыт гэжэ Мария Федосеевнада хандабабди.

—1928 ондо Кубаниин Петровское гэжэ тосхондо үгытэй таряашанай бүлэ соо түрэhэн хүмби, —гэжэ Мария Федосеевна захална.— Тиигээд 1936 ондо Благодарная гэжэ станциин дунда hургуулида нэгэдэхи класстань ороод, 1946 ондо арбадахи класс дүүргээ hэм. Дунда hургуули дүүргэмсээрээ тэрэ жэлдээ Ленинград ошожо, текстильнэ институтда орohон байгааб. Институтаа дүүргэжэ, инженер болоод, 1951 онhоо эндэ хүдэлмэрилхөөр ерээ hэм. Тиигээд лэ мүнөө болотор ажаллажа байнаб,— гэжэ дарууханаар хэлээд дүүргэнэ.

—Мария Федосеевна, саашань хүдэлмэри тухайгаа хөөрэжэ үгыт, — гэжэ фабрикада hая хүдэлмэрилжэ эхилhэн нэгэ басаган хандаба.

—Хүдэлмэри тухайгаа... Мэдэнэгүйб, юун тухай, юунhээ захалаад хөөрэхэ хүнбиб... Эгээл түрүүн мастерай туhалагшаар хүдэлмэрилжэ эхилээ hэм,—гээд саашань үргэлжэлүүлнэ.— Тиигээд халаанай мастер, удаань халаанай начальник болоhон байгааб. 1953 ондо цехые даагшаар табигдаhан байнаб.

Хайшан гээд манай цех фабрика соогоо түрүү зэргэдэ гарааб гэжэ хөөрэхэ болоо hаа, ута байха даа. Тобшоор хэлэхэдэ, комсомольско организациингаа хүдэлмэриие hайжаруулhан байнабди. 1951 он болотор цехымнай хоёр—гурбан зуун хүн соо нормоёо дүүргэдэггүй хүнүүд ехэ олон байhан юм. Бидэнэр тон түрүүлжэ нормоёо дүүргэдэггүй ябадалтай эрид тэмсэхэ гэжэ бүхы комсомольско организацияараа шиидхээ hэмди. Тиин үсэд шанга тэмсэлэй саг үргэлжэ хэгдэжэ байhанай ашаар мүнөө цех соомнай нормоёо дүүргэдэггүй хүн үгы болоо,—гээд саашань ямар хүнүүдые хайшан гэжэ, ямар аргаар hайнаар хүдэлмэрилүүлдэг болоhон тухайгаа hанан hанан хөөрэнэ.

—Фаина, комсомолка Степановагайнгаа нэгэ үедэ эндүүрhыень hанана гүш?—гэжэ Мария Федосеевна нүхэр басаган Кузнецовадаа энеэбхилэн хандана.

— hанангүй даа. Степанова hайнаар хүдэлмэрилдэг байhан аад, хадамда гарамсаараа намда мүнгэн хэрэггүй, үбгэмни салин хүлhэ ехые абадаг, тиимэhээ балай оролдоhоноймниишье хэрэггүй гээд, нормоёо дүүргэхэеэ болиноо hэмнай даа. Тиихэдэнь хэлэжэ ойлгуулжа ядахадаа нэгэтэ комсомолойнгоо суглаан дээрэ табяад hайтар улайлгаhамнай хойшодоо болёо hэн. Тиин нормоёо дүүргэдэггүй хүнүүдтэй үсэд шанга тэмсэлэй хэгдэдэг болоhонhоо хойшо 1952 оной дүрбэдэхи кварталhaa эхилээд цех даалгабаряа hаpahaa hарада, кварталhaa кварталла дүүргэдэг болоhон байна.

Энэ цехтэ рационализаторска үнэтэ дурадхалнуудые оруулжа байдаг хүнүүд олон. Үнгэрэгшэ жэлдэ цехын рационализаторнууд хамта 23 үнэтэ дурадхалнуудые оруулжа, 18-ниинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Энээнэй ашаар цех гушаад мянган түхэригэй алмалта хээ. Нүхэр Завгородняя өөрөө рационализаторнуудые али болохоор дэмжэжэ, дурадхалнуудыень үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхын түлөө оролдожо байдаг.

Аппаратно-ээрэлгын цехынхид үнгэрэгшэ жэлэй квартал бүхэндэ түсэбөө 120—125 процент дүүргэжэ байгаа. Декабрь hарада цех түсэбөө 126,7 процент дүүргэжэ, фабрикын дамжуулгын Улаан туг абаhан байна. Тиихэдэ, жэлэйнгээ түсэбые цехынхид бүри ноябриин 25-да дүүргээд, жэлэй дүүрэтэр 138 тонно ээрэгдэhэн ноohо гэхэ гү, али 137 мянган метр сэмбэ гүрэндөө түсэбhөө гадуур үгэhэн байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ нүхэд Кузнецова, Бурмина, Личанхо гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг комсомольско-залуушуулай бригаданууд илангаяа hайнаар хүдэлмэрилөө.

— Үйлэдбэриин культурые саашаданъ дээшэлүүлхын түлөө тэмсэжэ байнабди,—гэжэ Мария Федосеевна хөөрэнэ.—Мүнөө ноohо ээрэлгын бүхы хүдэлмэринүүдэй технологическа процессые hайжаруулха, хүдэлмэришэдэй мэргэжэл дээшэлүүлхэ талаар хэдэ хэдэн хэмжээ-ябуулганууд бэелүүлэгдэжэ захаланхай.

Иигэжэ hунгуулиин Красногвардейскэ 25-дахи округhоо БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэhэн комсомолка Мария Федосеевна Завгороднягай хүтэлбэрилдэг аппаратно-ээрэлгын цехынхид саашадаа бүри hайн амжалта туйлахын түлөө тэмсэжэ байна.

—Манай Мария Федосеевна бэлэдхэл hайнтай мэргэжэлтэ, эрилтэ ехэтэй хүтэлбэрилэгшэ байхаhaa гадна, нүхэрэй талаар ехэ hайн хүн юм,—гэжэ фабрикын партийна организациин секретарь Сергей Севастьянович Гребнев хөөрэнэ. Мүнөө тэрэниие фабрикын хүдэлмэришэн бүхэн хүндэлдэг.

Мария Федосеевна эрдэм мэргэжэлээ саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ байдаг. Марксизм-ленинизмын үдэшын университедтэ hуралсажа байнхай. Нийтын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Мүнөө ВЛКСМ-эй Пригороднэ райкомой бюрогой гэшүүн болонхой.

Залуу инженер Мария Завгородняя БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадта эрхим кандидадуудай нэгэниинь болоно.

Д. Цыренжапов.

Эрхим малшан

Будэма Дамдинова 1904 ондо Хориин аймагай Байсын Эбэр гэжэ нютагай үгытэй малша айлай бүлэдэ түрэhэн байна. Будэмаагай бага наhаниинь тиихэ үеын балар барга сагта баяр жаргал үзэнгүй, сүлөө эрхэ мэдэнгүй үнгэрhэн юм.

Гансахан лэ ажалша малша арад зондо арюун hайхан ажабайдалай үргэн зам нээжэ, сүлөө жаргал асарhан Советскэ засагай тогтоходо Будэма гэртэхинээрээ колхоздо орожо түбхинэhэн байна. Тиигэжэ үгытэй малша бурядай басаган колхоздо ороhонhоо хойшо үнэн сэхэ ажал хэрэгээрээ артель нютагтаа суутай, зон нүхэдтөө хүндэтэй болоо юм. Мүн Хориин эхин шатын hургуулида hуралсаhан байна. Будэмаагай ажабайдалайнь зам хадаа «артелиин замаар жаргал олодог» гэhэн арадай сэсэн оньhон үгын удхые тайлбарилан эндэ элеэр харуулжа үгэнэ.

1941 он... Будэма Дамдинова нүхэрөө Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда мордохуулжа, өөрөө түрэл нютагтаа колхознигуудтаяа хамта улам эршэ хүсэтэйгөөр ажаллажа ороо hэн. Тиихэдэ колхозой правлени нийтын малажалай харюусалгатай нэгэ ажалда—хонинной товарна фермые даагшаар тэрэниие табиhан байгаа.

—Хүндэшэг hэн даа тиихэдэ,—гэжэ мүнөө Дамдинова дайнай шэрүүн жэлнүүдые hанан хөөрэнэ. — Хүдэлмэриин хүсэн бага, хуу үбгэд, хүгшэд, үхибүүд... Теэд нэгэ хүмнай хоёр—гурбан хүнэй хэхые хэжэ, бэрхэшээлнүүдые дабажа гараа hэмди. Дайнай илалта түгэсөөр дүүрээд байхада Дамдинова «1941—1945 онуудта Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ шэн зоригтойгоор ажаллаhанай түлөө» гэhэн медаляар шагнагдаа hэн.

Энэ ажал дээрээ 1953 он болотор хүдэлмэрилжэ колхозой хонин hүрэгэй тоо толгойе олошоруулхын, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын түлөө нилээд ехэ ажал хүдэлмэри хэhэн, оролдолго анхаралаа гаргаhан байна. Тииhэнэйнь ашаар колхозой хонин hүрэгэй тоо толгой тэрэ үеынхиhөө хэдэн дахинаар олошорhон, үүлтэрэйнгээ талаар hайжарhан байна. Тиигэжэ хони үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб жэл бүхэндэ хододоо дүүргэгдэдэг, гүрэндөө нарин ба нарибтар ноohо ехээр тушаагдадаг болоо юм.

Хүдөө ажахые эрид хүгжөөхэ тухай парти, правительствын түүхэтэ тогтоолнуудые бэелүүлхын түлөө колхозой правлени нийтынгээ малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэмжээ-ябуулгануудые хараалжа, үнеэн бүриhөө hү ехээр hаадаг болохын тула тусгаар гүүртэ эмхидхэhэн юм. Эндэ ажал хэрэгээ hайса мэдэхэ, нийтын мал харууhалгын дүй дүршэлтэй малшад хэрэгтэй болобо. Эгээл тиимэhээ колхозой правлени, партийна организаци Будэма Дамдиновада эндэ ахалагша hаалишан болохыень дурадхаhан байгаа.

Энээнhээ урда hаалишад 500—600 литрhээ дээшэ hаадаггүй hэн. Тиимэhээ үнеэн бүриhөө адагыень мянган литр hаадаг болохо гээшэ тиимэшье амархан хэрэг бэшэ байhан юм. Энэ амжалта туйлахын тула Будэма Дамдинова нилээд ехэ оролдосотой ажал хэбэ. Нэн түрүүндэ үнеэдые шэлэжэ, дүрбэн hаалишантай гүүртэ эмхидхэhэн байна. Малай харууhа hайнаар эмхидхэhэнэй ашаар түрүүшын үбэлые амжалтатайгаар үнгэргэжэ, хойто жэлынь үнеэдhээ тугалнуудынь hалгаажа тэнжээhэн байна. Ажалай түрүү дүй дүршэл, зоотехническэ наукын заабари hургаалые ажалдаа хүтэлбэри болгодог hэн. Мүн энэ аргые бэшэ hаалишадайнгаа хэрэглэхэдэнь заабарилан туhалалсаа юм. Тиигэжэ тэрэ зундаа абаhан түлнүүдээ хоролтогүйгөөр тэнжээжэ, hаамхай үнеэн бүриhөө 1127 литр hү hаагаа hэн.

Үнгэрэгшэ зун хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ ошожо ерээ. Тэндэ хараhанаа, мүн өөрынгөө ажалай дүй дүршэл, түрүүшынгээ амжалта тухай хүдөө ажахын түрүүшүүлэй аймагай суглаанда хөөрэжэ үгэhэн байна. Мүн сугтаа хүдэлмэрилжэ байhан hаалишадтаа шэнэ арга, дүй дүршэл тухай хододоо хөөрэжэ, дамжуулан үгэхые оролдодог.

Мүнөө Будэма Дамдинова hаалишад Норжимо Балбарова, Ханда Цыренова, Долгор Жамьянова гэгшэдтэй сугтаа 64 үнеэдые харууhалха зуураа, энэ жэлэй үбэлжэлгые эмхитэй hайнаар үнгэргэжэ байна. Эдэнэр мүнөө жэлдэ адагынь 1000 литр, эрхимынь 1600 литр хүрэтэр hү үнеэн бүриhөө haaxa гэжэ шиидэнхэй.

Хрущевой, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай гэшүүд, Хориин МТС-эй механизаторнууд болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, Хориин дунда hургуулиин багшанар hунгалтын урда тээхи суглаануудта эрхим hаалишан Будэма Цыреновна Дамдиновагай нэрые нэгэн hаналаар дурдан, БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар hунгуулиин 99-дэхи Хориин округhоо дэбжүүлhэн байна. hунгагшадай үзүүлhэн энэ ехэ этигэл найдабариие Будэма Дамдиновагай арадтаа үнэн сэхээр алба хэлгээрээ харюулхань лабтай.

Ц. Дандаров, манай корреспондент.

Нарин ноohотой хонидые олоор үсхэбэрилхэбди

ЗАРИМ ДҮНГҮҮД

hүүлшын жэлнүүдэй туршада манай колхоз нийтынгээ ажахын олзо доход ехэтэй hалбари болохо хони үсхэбэрилхэ талаар зарим тэды амжалта туйлаhан байна. Хонидоймнай тоо толгой 7.643 хүрэтэр олошоруулагдажа, нарин, нарибтар ноohотой хонидтой болохын тула хонидой үүлтэр hайжаруулгын ехэ хүдэлмэри хэгдээ юм. Хонидоймнай олонхинь искусственнаар ороондо оруулагдадаг болоо. Бидэнэр hүүлшын хэдэн жэлэй туршада нарин ноohотой «алтайска меринос» гэжэ үүлтэрэй хусануудые олоор хэрэглэн, нютагай эрхэ байдалда тaapahaн бурят-монголой мяха ехэтэй хонидто табижа, хоорондоhоонь нарин ноohо ехэтэй, мүн нютагай байдалда таараhан холимол үүлтэрэй хонидтой боложо байнабди. Тиигэжэ нарин ноohотой хонид 2350 толгой, нарибтар ноohотой—2500 толгой болоо. Шэрүүн ноohотой хонид үгы болонхой, мүн ойрын 2—3 жэл соо шэрүүбтэр ноohотой хонидой үүлтэр hайжаруулагдаха байна. Мүнөө жэнир хусануудаймнай амидын шэгнүүр 80—90 килограмм болодог, 8,5 килограмм хүрэтэр нарин ноohо үгэдэг болоо.

Шэлэгдэмэл хонидтой отарануудай эхэ хонидой амидын шэгнүүр 40—50 килограмм боложо, 3—4 килограмм хүрэтэр нарин ноohо үгэлэг. Хонидойнгоо тоо толгой олошоруулхатаяа хамта үүлтэрыень hайжаруулhанай ашаар гүрэндөө эрхим шанартай ноohо жэл ерэхэ бүри ехээр тушаадаг, ехэ олзо доход абадаг боложо байнабди. Жэшээлхэдэ, 1950 ондо гүрэндэ оройдоо 54 центнер ноohо тушаажа, 94.777 түхэригэй олзо абаhан hаа, үнгэрэгшэ жэлдэ 141 центнер, тэрээн сооhоо 103 центнерынь нарин, нарибтар ноohо тушаажа, хамта дээрээ 398.000 түхэригэй олзо доход абаабди. Мүнөө колхозоймнай ажал хэдэг хүн бүхэндэ 80 килограмм ноohон хүртэнэ гэхэ гү, али эдлүүриин 100 гектар газарта 76 килограмм ноohон хүртэнэ. Тиигэжэ үнгэрэгшэ жэлдэ газарайнгаа хэмжээнэй зэргээр гүрэндэ ноohо тушааха түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэhэн байнабди. Үнгэрэгшэ жэлдэ хонин бүриhөө дунда зэргээр 2,08 килограмм ноohо хайшалаабди. Тиихэдэ хонидой hубайралга усадхагдажа байна.

Хони үсхэбэрилгэдэ түрүү дүй дүршэлые хэрэглэhэнэй ашаар, хонишодой шэн габьяата ажалаар эдэ бүхы амжалта туйлагдаа юм. Дүй дүршэлтэй, мэргэжэл шадабаритай хонишод олошороо. Колхозой хонишод Нимбу Батуев, Даба Данзанов, Базаржап Жамбалов, Дарима Цыбикова, Тарба Цыремпилов, Рабдан Цыренов, Шойдог Базаров, Цыдып Цынгуев гэгшэд манай эрхим хонишод юм. Жэшээлхэдэ, хонишон Дарима Цыбикова хурьгадаа кошарно-базова аргаар түлжүүлhэнэй ашаар үнгэрэгшэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриhөө 110 хурьгадые абажа хоролтогүйгөөр тэнжээгээ. Мүн Цыдып Цынгуевай отарын хонидой 60 толгойн тус бүриhөөнь 4,5 килограмм нарин ноohон хайшалагдаа. Тиихэдэ Нимбу Батуев, Базаржап Жамбалов, Тарба Цыремпилов гэгшэдэй даадаг отарануудай 100—100 хонидой тус бүриhөөнь 4,2—4,3 килограмм нарин ноohон абтаа. Мүнөө эдэнэй даадаг, мүн Бабу-Дугдан Самбуев, Рабдан Цыренов, Шойдог Базаров гэгшэдэй отарын хонид hайн харууhа, эдеэлүүлгын ашаар тобир тарганаар үбэлжүүлэгдэжэ байнхай.

Манай колхозой хонишод жэл бүхэндэ ажалай ехэхэн хэмжээнэй нэмэлтэ түлбэри—хонидые олоор абадаг. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ ажалай нэмэлтэ түлбэридэ хонишон Нимбу Батуев 7 хони, Тарба Цыремпилов 6 хони, Базаржап Жамбалов 4 хони абаа.

ТЭЖЭЭЛ ЕХЭЭР БЭЛДЭХЭ, hАЙН БАЙРА БАРИХАБДИ

Саашадаа хони улам олоорнь үсхэбэрилхын тулада үшөө ехэ юумэ хэхэ ёhотойбди. Манай хүдэлмэридэ мүнөө олон дутагдалнууд бии байна. Юуб гэхэдэ, үнгэрэгшэ жэл болотор хонидоймнай тоо толгой тон удаанаар олошоруулагдаа, ашаг шэмэнь үшөөл бага зандаа байhаар. Үнгэрэгшэ жэлдэ хони үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб 95,4 процент дүүргэгдэhэн, дунда зэргээр хонин бүриhөө 3,5 килограмм ноohо хайшалхын орондо 2,08 килограмм абтаhан юм. Энээнэй гол шалтагаан юуб гэхэдэ, үбhэ тэжээлээр дутамаг байдагбди, хониднай бултадаа типовой дулаан байрануудаар хүсэд хангагдаагүй. Эдэ дутагдалнуудые усадхажа, манай колхознигууд нийтынгээ малай, илангаяа хонидойнгоо тоо толгойе олошоруулха, тэрэниие ашаг ехэтэй hалбари болгохо гэжэ шиидэhэн байна. Тиихын тулада хэдэн хэмжээ-ябуулгануудые хараалжа, мүнөө бодото дээрэнь бэелүүлхын тула ажаллажа байнабди. «Тэжээл байра хоёроор лэ малаа гүйсэд хангая, тиигэбэл тоо толгойеншье олошоруулжа, ашаг шэмыеншье дээшэлүүлжэ, шадахабди» гэжэ манай колхозой малшад мэдүүлдэг. Үнэхөөрөөшье, энэ хоёр эрилтэ дүүргэжэ шадабал, манай малшад түрүү дүй дүршэл ажалдаа хэрэглэн, урдаа табигдаhан зорилгонуудые бэелүүлжэ шадаха байна.

Малдаа тэжээлэй база байгуулха, типовой байрануудые олоор бариха зорилгоор өөhэдынгөө хэжэ байhан юумэн тухайгаа хэлэхэмнай. Бэлшээриин, сабшалангай ургасые эрид дээшэлүүлжэ, тэжээлэй культурануудые үшөө нэмэжэ ехээр таридаг болоогүйдөө олон мянган адуу малаа бултыень тэжээлээр хангажа шадахагүй байнабди. Энэшье жэлдэ хонин hүрэгые али болохоор олошоруулхатаяа хамта, мүн үнеэдhээ hү ехээр hааxын тулада тэмсэлсэхэ ёhотойбди. Эдэ бүгэдые бултыень хараадаа абажа, тэжээлэй база байгуулха болонобди. Энээнэй урдахи жэлнүүдтэ үнеэдhээ hү ехээр hааxын тулада оролдожо, яhала горьтой амжалта туйлаа hэмди. Үнгэрэгшэ жэлдэ манай колхоз үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 895,6 литр hү hаагаа. Түрүү hаалишад, жэшээлхэдэ, Е. Чимитова, Ц. Цыбикова, Я. Раднаева ба бусад үнеэн бүриhөө 1107—1200 литр hү hааhан байна. Мүнөө жэлдэ бидэнэр энэ амжалтаяа улам арьбадхахабди. Хүсэл оролдолго гаргабал, малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ арга боломжо манда бии байна.

Хони бүри олоорнь үсхэдэг болохын тулада 1955—56 онуудта үбhэ тэжээл ехээр бэлэдхэхэ зорилгоор иимэ хэмжээ-ябуулга хараалаабди. Сабшалангайнгаа газарые үргэдхэн, Боршигор, Баруун горхон гэжэ газарнуудта **400 гектар намаг газарые хатаажа сабшалан болгохомнай.** Мүнөө хониднай жэжэнүүд отарануудта олон газарта байна. Тиимэhээ хонишодой ажалые хүнгэдхэхэ зорилгоор, мүн отара бүхэнэй хажууда ногоон конвейер бии болгохын тула отарануудые томодхожо, тус бүридэнь 700—1000 хонитой болгохобди. Олонхи хонидоймнай үбэлжэдэг, хабаржадаг Хара Тоором, Боршигор, Үдын эхин гэжэ газарнуудта **700 гектар ногоон конвейерэй тарилга хэхэбди.** Мүнөө жэлдэ Хара тоором гэжэ газарта 300 гектарыень тарихабди. Нүгөө 400 гектарынь 1956 ондо Боршигор, Үдын эхин гэжэ газарнуудта тарихын тула мүнөө жэлдэ ногооной ургаса муутай шэнэ газар хахалжа бэлдэхэбди. Ногоон конвейер бии болгоходоо хабар тээшэ тэжээлэй дууhажа, ногооной хүсэд ургаадүйдэ илангаяа эхэ хонидоо ногоон тэжээлээр хангаха аргатай болохобди. Мүн энээнhээ гадна хонидтоо концентрированнэ тэжээл эдюулдэг болохын тула орооhото культурануудые — овёс, ячмень таридаг болохобди. Эдэ культуранууд манай эндэ hайнаар ургадаг ба ехэ ургаса үгэдэг юм. Тиимэ дээрэhээ **мүнөө жэлдэ 700 гектарта, 1956 ондо 1000 гектарта овёс ячмень хоёрые тарихабди.** Хэрбээ гектар бүриин дунда зэргээр 8—10 центнер ургаса абабал, мүнөө жэлдэ 5600 центнер, 1956 ондо 9000 центнер концентрированнэ тэжээлтэй болохо байнабди. Энэмнай хонидто үгтэхэ.

Мүнөө жэлдэ гурбан газарта 700—700 хониной типовой байрануудые хурьганай байрануудтайгаар барихабди. Хажуудань хонишодой hууха олон таhалгатай хоёр гэр баригдаха юм. Эдэ барилгада хэрэглэгдэхэ модон мүнөө бэлэдхэгдэнхэй. Малай байрануудай барилгые саг үргэлжэ ябуулхын тулада тусгаар барилгын бригада хүдэлмэрилнэ. Мүнөө барилгын модон бэлэдхэгдэжэ байна.

НООhО ЕХЭЭР ХАЙШАЛДАГ БОЛОХОБДИ

Хони үсхэбэрилгээр манай саашанхи түсэб иимэ: мүнөө жэлдэ хонидоймнай тоо толгой 9.500, тэрээн сооhоонь 6.500 толгойнь нарин, нарибтар ноohотой болохо юм. Мүн 1956 ондо хониднай 12000 толгой хүрэтэр олошоруулагдаха, тэрээнhээ 11000-ниинь нарин, нарибтар ноohотой хонид болохо байна. Хонидойнгоо үүлтэр hайжаруулжа, хонин бүриhөө дунда зэргээр 3,5 килограмм, эрхимэй эхэ хонидhоо 4,5 килограмм, хусануудhaa 8 килограмм хүрэтэр нарин, нарибтар ноohо хайшалдаг болохобди. Тиигэжэ мүнөө жэлдэ 167 центнер, 1956 ондо 285 центнер, тэрээн сооhоо 260 центнер нарин, нарибтар ноohон абтаха. Энэ жэлдэ ноohо тушаалгаhaa 398.000 түхэригэй олзо доход абаа hаа, мүнөө жэл... 470.000 түхэригэй, 1956 ондо 700.00... түхэригэй олзо доход абахаар х... раалнабди. Мүнөө жэлдэ гүрэнд... түсэбhөө гадуур 90 центнер, 1956 о... до 200 центнер эрхим шанартай ноо... hо үгэхэ гэжэ шиидээбди.

Эдэ хараалhан зорилгонуудаа бэ... лүүлхэ, хэжэ захалhан ажалаа эсэ... тэнь хүрэтэр ябуулха хэрэгтэмна... манай колхозынигуудта Сосновск... МТС-эй зүгhөө бодото туhалам... хэрэгтэй байна. Илангаяа тэжээл... культурануудые, ногоон конвейе... тарихыемнай шэнэ газар элдүүри... жэ үгэхэ, намаг уhатай газар хата... жа сабшалангаа үргэдхэхэ хэрэг... мнай нэн түрүүндэ туhаламжа х... рэгтэй. Малай байрануудые барилг... да, илангаяа мүнөө үедэ модо шэр... гэдэ тракторараа туhалха ёhото... Зүгөөр, малда тэжээл бэлэдхэлгэ... мүн байрануудые барилгада, м... нөөшье үбэлжэлгын харюусал... тай үедэ бодото туhаламжа МТ... эй зүгhөө үгы байна гэжэ тэ... дэглэхээр байна. Үнгэрэгшэ... жэлдэ тэжээл бэлэдхэлгын үе... МТС сабшалга, тармалгаар г... тарайл түлөө оролдоод, хари... хайшан гээ hаа тэжээл ехые бэлэ... хэхэмнай ааб гэжэ огто оролдоогү... Партиин Центральна Комитедэй се... тябрьска Пленумэй тогтоолой ёho... Сосновско машинно-тракторна ста... ци ажал-ябуулгаяа хүсэд шэнэл... табижа шадаадүй гэжэ хэлэхэ ба... набди. Сосновско МТС үшөөл хү... шан хэбээрээл хүдэлмэрилжэ, ма... ажал хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ туhала... жа үзүүлнэгүй. Ядахадаа манай ко... хозой центральна гүүртэдэ кормоз... парник, үнеэдэй байра соо дээгүү... татагдаhан дүүжэн харгы тодхож... шадаадүй. Малажал дээрэхи ажа... ехэтэй хүдэлмэринүүдые механиз... цилха тушаа МТС-эй инженерно... техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй зү... hөө ямаршье оролдолго гаргагдаh... гүй. Тиихэдэ, манай колхоздо уhaa... элбэг Хаймасаан гэжэ нуурhaa са... шалангай ехэ газар, бэлшээри, т... ряалан уhалхаар хараалагдаhан аа... энэ хүдэлмэри хэгдээгүй. Тиимэhэ... республикын Хүдөө ажахын мин... стерство тус асуудалые шиидхэхэ х... рэгтэ хамааралсажа, бодото туh... ламжа үзүүлхэ зэргэтэй. Яахадаа... гэхэдэ, энэ хүдэлмэриие хээд байба... зунай сагта малай бэлшэдэг бэлшэ... ри, олон зуун гектар сабшалан, му... тэжээлэй, огородой культурануудa... тарилгые уhалха аргатай болохо ба... гаабди.

***

Үүлтэр hайжаруулгын хүдэлмэр... дэ ехэхэн дутагдалнууд бии байн... Манай республикада ондоо област... нуудhaa племенной талаараа hai... хусанууд тэрэ бүхэндэ лэ асараг... даг гэхын аргагүй. Жэшээлхэдэ, ү... гэрэгшэ жэлдэ Рубцовско племен... рассаднигhaa асарагдаhан хусану... дай олонхинь 3 килограмм ноohо үг... дэг, бишыхан бэетэй байшоо. Ти... гэhээнь нютагаймнай холимол үүлт... рэй хонид 4 килограмм ноohо үгэд... эдээнhээ hураггүй hайн шанарт... мал байгаа. Тиимэhээ племенн... мал асархал hаа, үнэхөөрө... үүлтэр hайжаруулжа шадахаа... hайн үүлтэрэй малнуудые асарх... ёhотойбди. Манай эндэ гаража тү... жөөд, нютагайнгаа байдалда таар... hан нарин ноohотой шэлэмэл эхэ хо... нидто «Советскэ меринос», «Алтай... ска меринос» гэжэ hайн үүлтэрэй... ноohо ехэтэй хусануудые табиж... өөhэдтөө племенной хусануудые би... болгохоёо оролдохо ёhотойбди. Зү... гөөр, тусгаар харууhа, эдеэлүүлг... эмхидхэхэ хэрэгтэй. Энэ шухала хэ... рэгые шиидхэлгэдэ республикын Хү... дөө ажахын министерствын мэргэ... жэлтэд, мүн Бурят-Монголой гүрэ... нэй зооветинститудай научна хүдэл... мэрилэгшэд анхаралаа хандуулх... ёhотой.

***

Урдамнай ехэ ба харюусалгатаи... хүдэлмэри байна. Энээниие хэхы... тула нилээд олон бэрхэшээлнүүды... дабаха хэрэгтэй. Нэн түрүүндэ, ма... лай үбэлжэлгые эмхитэй hайнаа... үнгэргэхэ ёhотойбди. Хони үсхэб... рилгэдэ шадабаритай хүнүүдые та... бихабди. Мүнөөшье арбаад комму... нистнууд ба комсомолецууд ганс... хони үсхэбэрилгэ дээрэ хүдэлмэрил... нэ. Манай колхозой гэшүүд МТС-эй... зүгhөө, нютагай партийна, советск... органуудай халуун анхарал, туhа... ламжын, мүн колхозой партийна ор... ганизациин хүтэлбэри доро эдэ бэр... хэшээлнүүдые дабажа, хони үсхэб... рилгые саашадань хүгжөөхэнь. Эх... орондоо эрхим шанартай ноohо элбэ... ехээр үгэдэг болохонь лабтай.

Б. Бадмаев, Ярууны... аймагай «Улаан туяа» колхозой түрүүлэгшэ,
Ц. Ж. Гончиков, БМАССР-эй габьяата зоотехник.

Булганай тоо толгойе олошоруулжа, тэрэнэй арhа элбэгээр бэлэдхэхэ

Манай республика ой тайга, ан гүрөөhөөр баян юм. hүүлэй жэлнүүдтэ республикын олохон аймагуудай территори дээрэхи ой тайгануудаар булган олон болоо. Энэ хадаа үhэ ноohо hайнтай, үнэ сэн ехэтэй, олзо горьтойгоор үгэдэг ан.

Хориин аймагай «Красный партизан» колхозой ангуушан Иван Ильич Снетко 1954 оной hүүлшын hарануудта 1 баабгай, 17 булга, 88 хэрмэ барижа, сезонойнгоо нормо 355 процент дүүргэhэн байна. Иимэ ангуушад республикын бусадшье колхозуудта олон.

Гэбэшье, булга үсхэбэрилгэ, тэрэнэй арhа бэлэдхэлгэ манай эндэ үшөө хангалтагүй байhaap. Булга үсхэбэрилхэ арга боломжо дүүрэнээр хэрэглэгдэнэгүй. Ой тайгануудта булга табижа үсхэбэрилээд байбал, ангай арhан гүрэндэ бүри элбэгээр тушаагдаха, колхозуудай болон ангай ажахылдэг ажахынуудай олзо доход бүри ехээр ургаха зэргэтэй байгаа

Хабарай тарилгада эрхимээр бэлэдхэе!

* *

Үндэр ургасын түлөө тэмсэхэ хэрэгтэй

Заиграйн аймагай түрүү колхозууд нёдондо сагай уларилай муушаг байбашье haань, ороohото болон бусад культурануудай баян ургаса хуряahан юм. Энэ хадаа тарилгада түрүү агротехникые үргэнөөр нэбтэрүүлhэнэйнь аша үрэ болоно. Жэшээлхэдэ, Социалистическэ Ажалай Герой БМАССР-эй Верховно Советэй депутадта кандидат С. К. Киселевой даалаг Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой тариан-ажалай бригада үнгэрэгшэ жэлдэ гектар бүхэндэ 20—30 тонно минеральна болон нютагай үтэгжүүлгэ оруулhан байгаа. Мүн тариaнай ургасада нэмэлтэ тэжээл оруулалсаа. Тиигэжэ дунда зэргээр гектарай 8 центнер, зарим участогуудhaа 15—20 центнер ургаса хуряагаа.

Мүнөө аймагай колхозууд үтэг шэбхэ ехээр бэлэдхэжэ, уhа тошон халяан хүргэжэ байна. Зарим колхозуудта овощь тарилгын саг үргэлжын бригаданууд бии болгогдоо. «Улаан Эрхирик» колхоздо 12 хүдэлмэришэнтэй огородно бригада бии болгогдоод, тэдэнэр огород тариха газар дээрээ 1700 центнер, парингтаа 1200 центнер наг шэбхэ гаргаад байна. Мүнөө энэ бригадынхид рассада ургуулха горшоогхонуудые бэлэдхэжэ эхилээ. 17 мянган тиимэ горшоогхонууд хэгдэбэ.

XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо 25 хүнhөө бүридэhэн огородно бригада хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр наг шэбхэ поли дээрэ гаргана, паринигуудые бэлэдхэнэ.

Гэхэтэй хамта, зарим колхозуудта үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулганууд хангалтагүйгөөр үнгэргэгдэнэ. Орджоникидзын, Энгельсын, Кагановичын нэрэмжэтэ болон «1-ое Мая» колхозуудта огородой саг үргэлжын бригаданууд байгуулагдаагүй. Хабарай тарилгада бэлэдхэхэ талаар мүртэй юумэн хэгдэнэгүй. Маленковой, Энгельсын, Димитровэй нэрэмжэтэ колхозууд нютагай үтэгжүүлгэ бэлэдхэнэгүй. Эдэ колхозууд тус бүридөө түсэбэй ёhoop 3500 — 4000 тонно наг шэбхэ тариaнай газар дээрэ гаргаха байhан аад, ороойдоо 80—100 тонно гаргаад байна. Курбын МТС-эй харьяата зарим колхозууд саha тогтоолго, уhа, тошон халяажа хүргэхэ хүдэлмэри эрхилнэгүй. Дурсагдаhан колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд Комендантов, Дондуков, Садовский, Угрюмов гэгшэд энэ шухала хэрэгтэ анхаралаа багаар хандуулна. Тиихэдэ МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые үнгэргэхэ хүдэлмэри эмхидхэлсэнэгүй.

Түмэр замай Заиграево станци дээрэ асарагдаhан 50 тонно минеральна үтэгжүүлгые колхозууд эндэhээ абангүй удаан саг соо хэбтүүлжэ байна. Тэрэнь гэмтэжэ, хүсэ шанараа бууража хэбтэнэ.

Ф. Перелыгин.

*

Дархан солоёо суурхуулаа

Үглөө бүри харахада манай машинно-тракторна мастерской руу шэглээд хүдэлмэридөө гаража ябаhан, механизаторнуудай дунда наhатайшаг болоhон, үндэр томо хүнэй ябажа ябахань харагдадаг. Тиигээд уданшьегүй кузница соohоо балтын абяан наяржа захалдаг. Энэ хүмнай манай МТС-эй солото дархан Доржо Дабдонович Дугаржапов гээшэ.

Доржо Дабдонович 1930-аад онhoo колхоздоо түмэршэ дарханаар хүдэлмэрилжэ эхилhэн юм.

Арбан гурбан жэлэй саада тээ Доржо Дабдонович колхозой правлени болон МТС-эй дирекциин гуйлтаар Саянтын МТС-тэ дарханаар хүдэлмэрилхээ ошоо hэн. «. . . МТС-тэ хүдэлжэ эхилээд байхадаа колхозуудай полинууд дээрэ трактор, машинануудай hаадгүйгөөр хүдэлмэрилхын тулада бүхы хүсэеэ, мэргэжэл шадабаряа үгэхэ гэжэ шиидээ hэм» гэжэ тэрэ хэлэдэг. Нээрэйшье, Доржо Дабдонович дайнай үеын, тэрэнэй hүүлээрхи хүшэр хүндэ жэлнүүдтэ хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллаа. Тракторнууд, комбайнуудай зарим частьнууд, элдэб детальнууд ехээр дуталдадаг, тиимэhээ хуушануудые hэльбэжэ, заримдаа шэнэнүүдые хэхэ баатай бологлодог hэн.

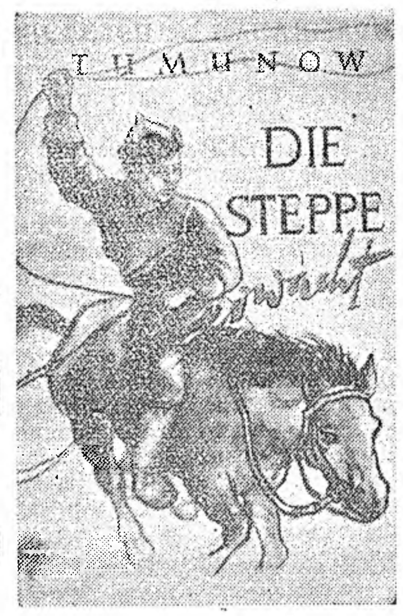
Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ бүхы хүсэ шадалаа гаргажа хүдэлмэрилhэнэйнгөө түлөө нүхэр Дугаржапов «1941—1945 онуудта болоhон Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ шэн габьяатайгаар ажаллаhанай түлөө» гэжэ медаляар шагнагдаа hэн. Правительствын шанда хүртэhэн дархан хойшодоо бүри урма зоригтойгоор ажаллажа, 1948 ондо «Ажалдаа шалгарhанай түлөө» медаляар шагнагдаhан байна.

Түрүү дархан хүдэлмэридөө шэнэ шэнэ арга дүршэл бэдэрэн олодог. Тэрэ хадаа үдэрэйнгөө даалгабарие хододоо үлүүлэн дүүргэжэ байдаг юм. Дарханай гэр бүлынхид культурнаар, ямаршье дутамаггүйгөөр ажаhууна. Доржо Дабдонович hара бүридэ мянгаад шахуу түхэриг салин абадаг юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ 10780 түхэриг салин абаа.

Манай МТС-тэ тракторнуудые заhабарилха 1954 оной дүрбэдэхи кварталай түсэб 110 процент, тракторна плугуудые—185,7, сеялкэнүүдые—367,2, культиваторнуудые—666 процент дүүргэгдээд, мүнөө энэ хүдэлмэри эршэмтэйгээр ябуулагдажа байна. Энээндэ мүн Доржо дарханайшье хубита бии. Доржо дархан гансашье МТС-тэ, Оронго нютагта бэшэ, мүн бүхы Иволгын аймаг соо эрхим ажалаараа сууда гараhан хүн.

Д. Егадуров,
Саянтын МТС-эй партийна организациин секретарь.

„Нойрhoo hэриhэн тала“ гэжэ Ж. Тумуновай роман Берлиндэ хэблэгдэбэ

Наhа бараhан уранзохёолшо Жамсо Тумуновай «Нойрhoo hэриhэн тала» гэжэ роман бурят хэлэн дээрэ хэблэгдэжэ, олондо ехэ хүндэтэйгөөр угтагдаа hэн. Удаань ород хэлэн дээрэ гаргагдажа, тэрэнине уншагшадай тоо бүри олон болоhон байна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ энэ ном Венгри ба Чехословакида венгерскэ, чешскэ, словацка хэлэнүүд дээрэ хэблэгдэн гаргагдаа.

Үнгэрэгшэ 1954 ондо Ж. Тумуновай «Нойрhoo hэриhэн тала» гэжэ номынь Германска Демократическа Республикын столица—Берлиндэ хэблэгдэбэ. Энэ номыеородhoo немецкэ хэлэн дээрэ Александр Бельц оршуулаа.

Иигэжэ, жэл ерэхэ бүри хүгжэжэ байгаа Бурят-Монголой литературатай гансашье манай ороной олонациональна уншагшад бэшэ, мүн бусадшье гүрэнүүдэй уншагшад танилсадаг болоо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: немецкэ хэлэн дээрэ хэблэгдэн гаргагдаhан, Ж. Тумуновай ном.

С. Доржиевай фото.

Улаан булан түхеэрэгдээ

Мухаршэбэрэй аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой хоёрдохи бригада дээрэ улаан булан түхеэрэгдэбэ. Тэндэнь шатар, даам, домино, патефон гэхэ мэтэ бии. Малшад сүлөөтэй сагтаа улаан буландаа ошожо, шэнэ ерэhэн журнал, газетэнүүдые уншана, элидхэл, хөөрэлдөөнүүдые шагнана. **П. Содбоев.**

Малшадта мүнгэ хубааба

Бичурын аймагай Харланай сомоной Кировэй нэрэмжэтэ колхозой правлени үнгэрэгшэ жэлэй IV квартал соо малажалhaa ороhон олзын 25 процентые малшадта хубааба.

Түрүү малшад нүхэд Б. Дагбаевай, С. Хандажаповай бүлэнүүд 1000—1100 түхэриг хүрэтэр аванс абаа.

Колхоз хамта дээрээ 48 мянган түхэриг хубааhан байна.

Вера Греховагай хоёрдохи мэргэжэл

Үглөөгүүр эртэ городой үйлсэнүүдээр хүнүүдэй нишэ тиишээ hүндэлхэ элошорно.

Тэрэшэлэн хонгор урихан шарайтай басаган ямар нэгэ юумэндэ үрдихэеэ яараhан янзатай, олоной дундуур бушуухан алхална.

Һургуулида hуража наймадахи класс дүүргээд байхадаа мүнөөхи басаган—комсомолка Вера ажалябуулгынгаа эхиие багахан хүдэлмэриhөө захалха гэжэ шиидэhэн байгаа. Республикын Министрнүүдэй Советтэ хоёр жэлэй туршада хүдэлмэрилхэдөө бэрхэ машинистка болоо, теэд тэрэ хүдэлмэриинь Верын hанал хүсэлые ханаагаагүй. Юуб гэхэдэ, заводто хүдэлөө hаа, оньhото техникэ шудалжа, үнэтэ продукци үйлэдбэрилэн бүтээхэ байгаа ха юм. Хэрбээ хүдөө гараа hаа, шэнэ газар элдүүрилэлсэжэ, алтан залаата тарья ургуулалсаха байгаа.

Комсомолецуудай зориг хүсэл замхашагүй. Тэдэнэр ямаршье бэрхэшээлhээ сухарингүй зориhондоо хүрэдэг, хэhэнээ бүтээдэг заншалтай...

Комсомолка Вера Грехова зургаандахи хүдэлмэриhөө гаража, промышленностьда ошохо хүсэлтэйгөөр мэдүүлгэ барижа администрацидаа хандаhан байгаа. Тэрэнэй хүсэл hайшаагдажа, Улан-Удын судна заhабарилгын заводто хүдэлмэрилхөөр эльгээгдээ...

* *

Заводой хонгёо дуута гудок хуугайлжа, хүдэлмэриин үдэр цэхүүдтэ эхилнэ. Механическа цэхын начальник Тимофей Васильевич Андреевэй кабинет соо орожо, тэрэнэй столой урда комсомолка Вера зогсобо.

—Һуугты, нэгэ бага хүлеэхэ болоот! —гээд цехын начальник мастернууд болон хүдэлмэришэдтөө тэрэ үдэр хэхэ хүдэлмэриинь даабари үгэнэ. Үйлэдбэриин олон асуудалнуудые шиидхэhэнэй hүүлээр, промышленностьда түрүүшынхеэ ерэhэн залуу басаган Греховатай хөөрэлдэжэ эхилнэ. Цехтэ ямарнууд мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдэй ажалладаг, юу хэдэг тухайнь танилсуулба. Токарь болохо хүсэлэнтэй байhанаа Вера хэлэнэ.

Техникэ шудалжа бэээ даагаад хүдэлмэрилдэг болотороо түрүүшын үедэ hурагшаар хүдэлмэрилхэ байхат.

—Мэдэнэб. Арсаха юумэ юу байха hэм.

Тимофей Васильевич кабинет сооhoo Верые дахуулжа гараад, цехын ута байра соогуур хойшоо гэшхэлжэ, тээ тэг дундуурхи нэгэ станогой дэргэдэ ерэжэ зогсоно.

—Федор Ильич! Энэ нүхэрые токарна хэрэгтэ hургаха болоот, — гээд, Андреев станогэй дэргэдэ байhан залуу хүдэлмэришэндэ хандажа Вера тээшэ харана. Федор Ильич Чагиров заводой эрхим станочник юм. Тэрэ хадаа токариин мэргэжэлдэ арбаад хүниие hургаhан, дүршэл шадабари ехэтэй хүдэлмэришэн, үйлэдбэриингөө даалгабари 200 процент хүрэтэр дүүргэдэг юм.

Комсомолка Вера Грехова иигэжэ анха түрүүшынхеэ станогой дэргэдэ зогсобо. Заводто хүдэлхэдөө үнэн сэхэ ажалаараа оронойнгоо арадай ажахые улам бэхижүүлэлсэхэ, арад зонойнгоо материальна ажана байдалай хэмжээе дээшэлүүлэлсэхэ байhанаа хүдэлмэришэн бүхэн мэдэнэ.

* *

Нүхэр Грехова тус заводто hараhaa үлүүтэй саг соо хүдэлмэрилжэ байна. Заводой олон тоото хүдэлмэришэдэй коллективэй ажабайдалтай өөрынгөө хуби заяае тэрэ холбоо. Хүдэлмэришэдэй туhаламжаар станогоо шудалжа байна. Мүнөө түмэр үрэмжэдэ, харуулдагдаhан түмэр мүлихэ гэхэ мэтын хүдэлмэри хэжэ шададаг болоо.

—Заводой хүдэлмэри хүнэй дура хүсэл татана, ехэ hониин ажал гээшэ ха,—гэжэ нүхэр Грехова хөөрэнэ.—Токариин мэргэжэл шудалхын тулада техминимумэй hуралсалда ябанаб. Миниин hургагша хайшан гэжэ хүдэлмэрилнэб, тэрээн шэнгеэр хүдэлдэг болохын тулада тус мэргэжэл түргэн шудалхые оролдоноб. Парти, правительство хадаа захиргаанай аппаратhaa гаража, промышленностьда, хүдөө ажахыда ошоhон хүнүүдые зүбөөр хэрэглэхэ тухай ехэ анхарал хандуулна. Шэнэ мэргэжэл шудалха, шэн габьяатайгаар хүдэлмэрилхэ бүхы арга боломжо бүгэдэндэ бии.

Н. Цыбенов.

Заhабарилгые унжагайруулна

Хабарай тарилга ойротожо байна. Тэрээндэ бэлэдхэл заахашье удаашруулагдангүй, хаhа саг соогоо дүүргэгдэхэ зэргэтэй. Гэтэр, Зэдын аймагай Цагаан-Усанай МТС хабарай тарилгада бэлэдхэлгые ехээр унжагайруулжа, трактор болон хүдөө ажахын машинануудай заhабари удаашаар ябуулна.

Тус МТС хамта дээрээ 52 трактор заhабарилха байhан аад, тэдэнэй 24-иинь заhабарилаа. Мүн 44 сеялкын 12, 60 плугуудай 7-с, 40 культиваторай 11-е заhабарилба. Тиихэдэ борной, лущильник оройдоошье заhабаригдаагүй.

МТС-эй харьяата колхозуудай олонхинь үрэhөөр дутуу. Тэрэнине хүсэлдүүлхэ тушаа ямаршье хэмжээ абтанагүй. Бии байhан үрэhэниинньшье сэбэрлэгдэнэгүй шахуу. Жэшээлхэдэ, хүрэнгынь тариaнай оройдоо 60 процентнь сэбэрлэгдээ. Гэбэшье шанарынь шалгагдаадүй.

Үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулганууд мартагдашанхай гэхэдэ болохо. Юуб гэхэдэ, шэбхэ зөөлгын түсэб 5—6 процент дүүргэгдэнхэй.

Н. Мункуев.

Механизаторнууд колхозуудта туhална

Хэжэнгын МТС-эй механизаторнууд энэ жэлдэ харьяата колхозуудаа малайнгаа үбэлжэлгые эмхидхэйгээр үнгэргэхэ, хабарай тарилгада эрхимээр бэлэдхэхэ хэрэгтэнь ехэ туhаламжа үзүүлнэ. МТС хамта жара гаран механизаторнуудые, арба нэгэн трактор үбэлэй сагта хүдэлмэрилхын тулада колхозуудта эльгээгээ.

Хрущевой нэрэмжэтэ колхоздо ошоhон механизаторнуудай хүсөөр малай байрануудые барилгада оройдо 400 кубометр модон буулгагдаа. Мүн 3000 центнер үбhэ тэжээл фермэнүүдтэ асарагдаhан байна. 2000 центнер үлүүтэй үрэhэн сэбэрлэгдээ.

Механизаторнуудай хүсөөр Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо ехэхэн хүдэлмэри хэгдэнэ. МТС-эй 7-дохи тракторна бригадын гэшүүд үрэhэ хүрэнгэ сэбэрлэhэн, 3240 центнер малай тэжээл болон 212 кубометр барилгын модо зөөhэн байна.

Мүн тэрэшэлэн «Заветы Ильича» болон Энгельсын нэрэмжэтэ колхозуудта МТС яhала ехээр туhална.

А. Шулунов.

Хүндэтэй библиотекарь

Кяхтын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой библиотекэдэ ороходо сэбэр, дулаан ба гуримтай зохид байдаг. Библиотекые даагша республиканска культурно-гэгээрэлэй hургуулиие дүүргэhэн нүхэр С. Доржиева эндэ хүдэлмэрилжэ байна. Тус библиотекэ hайн түхеэрэлгэтэй юм. Эндэ шатар, даам, домино гэхэ мэтэ нааданууд бии. Библиотекын тагууд дээгүүр хүдөө ажахын, уранhайханай литературын болон научна популярна номууд жэрылдэсэ hубарюулан табяатай байдаг. Тиихэдэ, нүхэр Доржиева библиотекынгээ номуудые үшөөл олон болгохо гэжэ бүхы шадалаараа оролдодог байна. Һаяшаг тэрэ Ленинэй, Сталинай, мүн тэрэшэлэн Пушкинай, Гоголиин зохёолнуудай томуудые, поэт Ч. Цыдендамбаевай «Банзарай хүбүүн Доржо» болон бусад олон номуудые худалдажа абаhан байна. Номуудайнь тоогой олон болоходо, мүн библиотекынь уншагшадай тоо олошорно.

Хүдэлмэриингөө hүүлээр тус колхозой гэшүүд библиотекэдээ ерэжэ шатар, даам, домино наададаг, шэнэ газетэ, журналнуудые болон hонирхолтой номуудые уншадаг юм.

Гадна, нүхэр С. Доржиева гансал библиотекэ соогоо hуудаг бэшэ, харин малай фермэнүүд, гүүртэнүүд дээгүүр ябажа, тэндэхи улаан булангуудай хүдэлмэридэхи дутуу дундануудые хэлэжэ үгэдэг, мүн малшадта газетэ уншадаг, хөөрэлдөө эмхидхэдэг байна. Оролдосотой hайн ажалаараа колхознигуудай дунда нүхэр С. Доржиева хүндэтэй болонхой.

Ц. Хамаев.

Колхозойнгоо ажалтай нягта холбоотойгоор

Иволгын аймагай „Коминтерн“ колхозой парторганизациин дэргэдэхи партиин түүхэ шудалха кружогой заняти дээрэhээ

Зүүн зүгэй мантан томо хярын оройдо маряалиг дүүрэн hара томоогой янзаар хабартай тэнгэриин хаяа руудэ аажамханаар хөөрэнэ. Шоссей заргын хойто хажууда гонзойhон, колхозой центрын үргэн үйлсэнүүд hарын гэрэлдэ элихэнээр харагдана. Гонзод гэhэн үндэр байшанда шаргатай хүнүүдэй дүтэлхэ бүринь гэрэлтүүр мүлигэр харгые хүрса булад ехаар саб-саб сабшуулханьь дуулдана.

Улаан тугай намилзан байhан колхозой клубай оохолиб дээрэ табиhан громкоговорительhaa «Дуулимхан Сэлэнгын эрьедэ» гэhэн хонгёо хоолойтой басаганай ирагуу hайхан аялга сасаран, унтажа байhан түбэн сагаан саhаар хушаатай талые hэдэлгэн тарана. Уданшьегүй шаргатай хүнүүд колхозой конторын хажууда туласа ерэжэ тогтоно. Сэн бүн болоhон хүнүүд уни бутарма дулаахан колхозой правлениидэ орожо «сухалтайхан жабар байнал» гэлсэн дэгэл, пальтогоо тайлажа үлгэнэ.

Кружогой ээлжээтэ занятида ерэhэн коммунистнууд малай үбэлжэлгын ябаса тухай хөөрэлдэнэ. Шэнэ газетэ, журналнуудые иран, шэнэ юумэнүүдые hонирхон уншана. «Колхозное производство» журнал иража hууhан хоёрдохи тариaнажалай бригадын бригадир нүхэр Гэрылов ехэ урматайгаар: — Т. С. Мальцевай арга методээр газар хахалха, борнойлхо, дисковалха зэбсэгүүд, тэрэниие яажа хэрэглэхэ заабаринууд байнал. Ухайш даа, hаял нэзээниие олоболби. Нүхэд, уншая!,— гэжэ пээшэнэй хажуугаар дулаасажа байгаашадые урина.

Журнал, газетэнүүдэй hонинуудые уншаhaар, тэдэниие зүбшэн хэлсэhээр байтаршье үдэшын найман час боложо, партиин түүхые шудалха кружогые хүтэлбэрилэгшэ Иволгын аймагай «Коминтерн» колхозой партийна эхин организациин секретарь Д. Ренчинов сугларагшадые ээлжээтэ занятияа эхилээ гэжэ уриба.

Занятиин түрүүшын хахадта үнгэрэгшэ занятидаа үзэhэн юумэн тухайгаа дабтан хэлсэбэ. Пропагандистын табиhан асуудалнуудта харюусаха дуратан олон байба.

Кружогто hурагша коммунистка Будаева түрүүлэн үгэ абажа, 1930—1933 онуудта болоhон экономическа кризис тухай, тэрэнэй юун дээрэhээ болоhон тухай тоттон хэлэбэ.

—Туйлай хүндэ экономическа кризистэ ороод байhан буржуази хадаа энэ байдалhaа хоёр аргаар гараха гэжэ оролдоо бэлэй: нэгэдэхеэр, капитализмын эгээн хархис, эгээн шовинистическэ, эгээн империалистическэ этэгээдүүдэй диктатура, фашистска диктатура тогтоожо, хүдэлмэришэдэй хүдэлөөе дараха, хоёрдохёор, hулаар хүгжэhэн ба гээгдэнги оронуудые таhар удар татажа, шэнэ колони болон газарнуудые буляан абахын түлөө дай эхилхэ. Иимэ политика ябуулhанайнь эсэстэ Азида болон Европын тэг дунда дайнай хоёр гуламта бии болоо hэн. Империалистическэ Япони фашистска Германи хоёр шэнэ дай үүдхэжэ, буу зэбсэгэй хүсөөр дэлхэйе шэнээр хубааха зорилго урдаа элитээр табиhан байна,—гэжэ Будаева хэлэбэ.

Анги болохо нюдарган баяшуулые усадхалга тухай, колхозно хүдэлөөндэ партиин политикые хазагайруулhан ябадалтай хэгдэhэн тэмсэл тухай огородно бригадын бригадир Галсан Цыренов хөөрэбэ.

—Имагтал хүндэ индустриин хүгжэжэ,—гэжэ тэрэ хэлэбэ,—трактор болон хүдөө ажахын машинануудые олоор бүтээн гаргажа эхилhэн ба түрүүшын колхоз, совхозуудай hайн жэшээ харуулhан дээрэhээ, нюдаргашуулай ажахыда орходоо колхоз, совхозуудай ороohо тариа үлүү ехээр үйлэдбэрилдэг болоhон дээрэhээ анги болохо нюдарган баяшуулые усадхаха материальна база манай орондо 1930 ондо бии болоод байгаа.

Нюдарган баяшуулые хизаарлаха политика ба анги болохо нюдарган баяшуулые усадхаха политика хоёрой хоорондоо ямар илгаатай байhан тухай тэрэ зүбөөр хэлэбэ. Удаань коммунист Цыренов колхозно хүдэлөөнэй үедэ партиин политикые хазагайруулhан ябадалтай хэгдэhэн тэмсэл тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ.

—Манай эндэ 1928—1929 онууд багаар Сталинай нэрэмжэтэ коммуна тогтоо бэлэй. Тэрээндэ бидэнэр ороходоо хамаг зөөрөө бултыень шахуу: тахяа, даха, аяга хүрэтэрөө хамталаа hэмнайбди. Залуушуул энээн тухай мэдэхэшьегүй байха. Теэд партиин заабариие хазагайруулжа, эмхидхэгдэhэн дээрэhээ тэрэ коммунамнай удааншье болонгүй тараа hэн. Һүүлээрнь эндэхи тариaшад артель боложо нэгэдээ бэлэйлди,—гэжэ тэндэ hууhан нэгэ дүшэ гаран наhанай хүн хөөрэлдөөндэ хабаадалсана.

Колхозно байгуулалтын үедэ партиин политикые хазагайруулhан ябадалтай яажа тэмсэhэн ба тэрэ хазагайруулалтануудые усадхалгада партиин ЦК-гэй 1930 оной мартын 15-най тогтоолой ба И. В. Сталинай «Амжалтануудhaa толгой эрьелгэ» гэжэ статьягай ямар удхашанартай байhан тухай кружогто hурагшад эдэбхитэйгээр хөөрэлдэбэ.

Удаань кружогые хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Ренчинов заняти дээрэ үгэ хэлэгшэдэй дутуу хэлэhэн юумэнүүдые нэмээжэ заhаhанай hүүлээр, хамтын коллективнэ ажахые байгуулха талаар манай партиин дүй дүршэл тухай, манай ороной колхозно байгуулалтын уласхоорондын удхашанар тухай хэлэнгүй гаража болохогүй гэбэ.

—Арадай демократиин оронуудые абаад үзэгты. Жэшээлхэдэ, Чехословацка республика абаад үзэе. Тэндэ дүрбэн тиипэй хүдөө ажахын единэ кооперативууд (ЕХАК) байгуулагданхай. 1953 оной июнь hарада хүдөө ажахын тиимэ кооперативуудай тоо 8284 болоhон байгаа. Тэдэнэй тоо жэл ерэхэ бүри олон болоно. 1953 оной февралиин 14—15-да Прагада болоhон хүдөө ажахын единэ кооперативуудай гэшүүдэй съезд ЕХАК-гэй жэшээтэ Устав баталан абахадань манай ороной хүдөө ажахын артелиин Устав жэшээ боложо үгэhэн байна. Тэдэнэр колхозно байгуулалтын талаар манай ороной баян дүй дүршэлые үргэнөөр хэрэглэнэ,—гэжэ пропагандист тон зүб зааба.

Забhарлалгын hүүлээр, занятиингаа хоёрдохи хахадта пропагандист арадай ажахын бүхы hалбаринуудые шэнэдхэн байгуулха үедэ техникын дүүргэhэн үүргэ тухай, колхозно хүдэлөөнэй амжалтанууд ба МТС-үүдэй дэргэдэ байгуулагдаhан политотделнүүдэй дүүргэhэн үүргэ тухай хөөрэбэ. Партиин түүхэ, хори гаран жэлэй саада тээ абтаhан партиин ЦК-гэй шиидхэбэринүүд тухай хэлэхэ зуураа, пропагандист нүхэр Ренчинов, партийна директивэнүүдые колхозой партийна организациин шиидхэжэ байhан зорилгонуудтай шадамараар холбобо.

—«Большевигүүд техникэ шудалха зэргэтэй, большевигүүд өөhэдөө мэргэжэлтэд болохо ёhотой. Тэрэнэй түлөө hураха, үшөө дахин hураха ёhотой» гэhэн лозунг реконструкциин үедэ парти табиhан байна,—гэжэ пропагандист үргэлжэлүүлнэ.— Мүнөө үедэ техникэ мэдэхэгүй хүтэлбэрилэгшэ байха зэргэгүй. Манай колхозой түрүүлэгшэ нүхэр П. Лобсанов тракторист, шофёр. Энэ hайн гээшэ. Агрономиие мэдэхэ. Теэд олон нүхэднай зоотехническэ, ветеринарна науканuudай талаар эрдэм багатай. Тиимэhээл уhан тулам Прохоров шэнги ветфельдшернүүд эндэмнай hая болотор дурааараа аашалжа байгаа бшуу. Иволгын МТС бэлэдхэл hайнтай мэргэжэлтэдээр манине үшөөл мууеа хангана.

—Зүб даа, наукын туйлалтануудые, түрүү дүй дүршэлые колхозойнгоо үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ тэсэшэгүй удааралга гарганабди гэжэ мэдэрхэл ёhотойбди,—гэжэ тэндэ столой баруун хажууда hууhан хүн хэлэнэ. Үүлтэртэ үнеэдые, хонидые хэзээ үсхэбэрилдэг болохо зонбибди гэээд, тэрэ хүн колхозой түрүүлэгшэ бухгалтер хоёр тээшэ хараад hууна.

—1933 оной февраль hарада болоhон колхознигууд-ударнигуудай Бүхэсоюзна I съезд дээрэ И. В. Сталин иигэжэ хэлэhэн байна: «Колхознигуудай шанга шадалтай болохынь тулада мүнөө гансал юумэ хэрэгтэй —колхоздоо үнэн сэхээр ажаллаха, тракторнууд болон машинануудые зүбөөр ашаглаха, хүдэлмэриин малнуудые зүбөөр хэрэглэхэ, газараа зүбөөр элдүүрилхэ, колхозой зөөриие гамнан хиигадаха». Манай колхознигууд хэр үнэн сэхээр ажаллана гээшэб?—гэжэ пропагандистын асуухада тэндэ hуугшадай дундаhaа нүхэр Намзалов үгэ абаад:

—Манай «Коминтерн» колхоздо ажалай журам эбдэдэг, архи уужархёод ажалдаа гарадаггүй ушарнууд бии. Улан-Удын дэлгүүр, базар дээгүүр манай колхознигуудые үдэр бүхэндэ хаража болохот. Үнгэрэгшэ 1954 он соо ажалта үдэрэй уялгата минимумые хүдэлмэриин наhанай 27 хүмнай олоогүй. Тэдэнэй дунда залуу шамбай бэреэдүүдшье бии юм. Ажалайнгаа жаяг журамые шангадхангүй КПСС-эй ЦК-гэй Пленумүүдэй табигдаhан ехэ зорилгонуудые дүүргэжэ шадахагүйбди, — гэжэ хэлэбэ.

—Зүб хэлэнэт! Ажалай эмхидхэлэй hайн, ажалай журамай шанга, ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизациха тухай хүсэд оролдолгын гаргагдадаг байгаа hаа, нёдондо жэл Баруун Нугада 12 га овощь хатаха зэргэтэй байгаа гү? Үгы! Заяандаашье хатахагүй hэн. Хэдэн арбаад мянганай олзо тэндэhээ абаха байгаабди. Город шадарай колхоз туладаа hү ехээр hааж, хартаабха, овощь тарижа, олзо доход ехээр абадаг болохо зэргэтэйбди. Архидадаг зарим хүнүүдэйнтээ ама татаад, ажалайнгаа журам шангадхахаар лэ болообди,—гэжэ кружогто hурагшадай нэгэн шангашагаар хэлэнэ.

Иигэжэ пропагандист Ренчиновэй хүтэлбэрилhэн кружогой занятиин хоёрдохи хахад мүн лэ hонирхолтойгоор үнгэрбэ.

—Ээлжээтэ занятидаа хайшан гэжэ бэлдэнэт?—гэжэ нүхэр Ренчиновhээ асуухада, тэрэ иигэжэ харюуcаба:

—Партиин айкомой дэргэдэ болодог пропагандистнуудай семинарта алгасангүй ошодогби. Заняти үнгэргэхэдэ хэрэгтэй номуудые бултыень уншаад, богонихон конспект табидагби. Партиин съезд, конференци болон тэрээнэй ЦК-гэй Пленумүүдэй тогтоолнуудые шудалхаhaа гадна, түүхэтэ шухала событинуудые харуулhан уранhайханай литература, мүн газетэ, журналнуудые олоор уншадагби. Хүсэд hайнаар лэ бэлдэhэн хойноо занятидаа ерэдэгби.

Нүхэр Ренчинов тиимэ ехэ hургуулитай бэшэ юм. Гэбэшье, пропаган-

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

Музейн байгаалиин таһаг шэнэдхэгдэхэнь

Хизаар ороноо шэнжэлхэ республиканска музей һүүлэй үедэ экспонадуудые суглуулха, хуушануудыень шэнэдхэн табиха талаар ехэхэн хүдэлмэри хээ. Жэшээлхэдэ, Советскэ үеые харуулһан шэнэ таһаг эмхидхэгдэһэн байна. Мүнөө байгаалиин таһагай экспозици шэнэдхэгдэн табигдажа дүүргэгдэхэ болоо.

Энэ таһаг ажалшадые байгаалиин баялигтай танилсуулхаһаа гадна, советскэ материалистическэ наукые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ зорилго табина.

Мүн һургуулинуудта политехническэ һуралсал эмхидхэлгэ хадаа һурагшадые техникэтэй һайн танилсуулхаһаа гадна, естествознани ба биологиие ажал дээрэ хэрэглэн гүнзэгыгөөр шудалхые тэдэнһээ эринэ. Энэ һуралсалдань музей туһалха ёһотой.

Энэ зорилгые бэелүүлхын тула байгаалиие ганса экспонадуудаар бэшэ, харин тэрэниие байгаалиин үзэгдэлнүүдтэй нягта холбоотойгоор харуулха шухала. Тиимэһээ энэ таһаг ландшафтна аргаар байгаалиие харуулха гэжэ шиидээд, бэлэдхэл хэжэ байна.

Мүнөө уранзураашад Голованов, Рудь гэгшэд ландшафтнуудай панорама зуража байна. Зурагдаһан ландшафт бүхэндэнь тааруулагдан экспонадууд табигдаха юм.

Байгаалиин таһагай шэнэ экспозици республикын һургуулинууд, техникумүүд ба дээдэ һургуулинуудай программаар хараалагдаһан эрилтэнүүдтэ дүүрэн харюу үгэхэ арга боломжотой байха.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: уранзураагша Н. О. Голованов «Тайга» гэжэ панорамые зуража байна.

З. Бухаровагай текст,
А. Кузнецовой фото.

Олон үнгын шабар

Яруунын аймагай Толгой гэжэ нютагта шара, хүрин, улаан, боро гэхэ мэтэ олон янзын үнгэтэй шабар бии юм. Энэ шабарые тэндэхи зон охрын орондо хэрэглэдэг заншалтай.

Энэ шабарые олифатай холижо шэрэ хэхэдэ ехэ һайн, һайхан үнгэтэй шэрэнүүд болодог ба хатахадаа хобхордоггүй, ялалзама һайхан үнгэтэй байдаг юм.

Тиимэһээ нютагай энэ баялигые республикынгаа гү, али аймагайнгаа ажахыда хэрэглэхын тула олзоборилгын кооперациин оролдолго гаргаа һаань һайн байгаа гэжэ һанагдана.

Д. Ширабон.

Колхозойнгоо ажалтай нягта холбоотойгоор

(Түгэсхэлынь)

дистска ажалда дуратай. Партиина энэ хүндэтэй даалгабарида харюусалгатайгаар хандана, заняти бүхэндөө һайнаар үнгэргэжэ, политическэ эрдэмээ дээшэлүүлхын түлөө коммунистнуудай эрмэлзэлгэ хүсэл дээшэлүүлхэ гэжэ үнэн зүрхэнһөө оролдоно.

Коммунистнуудтай политико-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие һайнаар ябуулагдадаг болоһон дээрэһээ тэдэнэр колхозой үйлэдбэридэ түрүү үүргэ дүүргэнэ. Тэдэнэр колхозой шиидхэхы һалбаринуудта ажаллаха зуураа, агитаторнуудаар хүдэлмэрилнэ. Парти, правительствын гадаадын ба дотоодын политикые саг үргэлжэ тайлбарилна. Агитаторнууд-коммунистнууд Будаева, Цыренов гэгшэд участогуудтаа һайнаар ажаллана. Тэдэнэр колхознигуудай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри үргэлжэ ябуулжа байдаг.

Эдэ бүгэдын ашаар урдань гээгдэнги колхозуудай нэгэн байһан «Коминтерн» колхоз 1954 оной туршада һайн амжалта туйлаа. Мал үсхэбэрилхэ 1954 оной гүрэнэй түсэб бүхы малаар, тэрэ тоодо үхэрөөр 103—процент, үнеэдээр — 101, хонёор—100, тахяагаар—102 процент дүүргэгдээ. Нютагай үүлтэрэй үнеэн бүхэнһөө 982 литр һүн һаагдаа. Хартаабха болон орооһото культурануудаар тарилгада хүсэд хүрэхэ үрһэн хаагданхай. 1954 ондо малажал хүгжөөхэ талаар һайн амжалтануудые туйлаһанай түлөө «Коминтерн» колхоз БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Улаан тугаар шагнагдаа. Эдэ бүгэдын ашаар колхозой 1954 оной олзо доход 1953 онойхидо орходоо 124,4 процентээр ехэ болоо. Гансал овощь тарилгаһаа 150 мянган түхэригэй олзо оруулаа. Мүнөө малай үбэлжэлгэ эндэ һайнаар үнгэржэ байна. Тураһан мал үгы. Малнуудынь тобир тарган зандаа. Декабрь һарада энэ колхоздо нэгэшье мал гарзалаагүй.

Гэхэтэй хамта, кружогой хүдэлмэридэ үзэгдэһэн дутагдалнуудые тэмдэглэнгүй гаража болохогүй. Зарим һурагшад түүхэтэ ушар байдалнуудые хэлэхэ зуураа, тэдэниие мүнөөнэй уласхоорондын байдалтай холбожо шаданагүй. Жэшээлхэдэ, 1930—1933 онуудта капиталистическэ оронуудта болоһон экономическа кризисһээ империалистическэ буржуази ямар аргаар гараха гэжэ оролдоһон байгааб, мүнөө боложо байһан кризисһээ гарахын түлөө тэрэл арга хэрэглэхэ гэжэ оролдоно, тэрэнэй түлөө США-гэй монополистнууд сэрэгэй элдэб блогуудые, союзуудые эмхидхэнэ, сэрэгэй базануудые байгуулна, «хүйтэн дай», «хүсэ баримталһан политика» шангадхана, яаралтайгаар зэбсэгжэлгын политика ябуулна гэжэ хэлэхэ зэргэтэй байгаа. Эгээл тиимэһээ эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй ямар ехэ удхашанартайе шухалашалан харуулха байгаа.

Хоёрдохи дутагдалынь юуб гэхэдэ, занятидаа һурагшад дутуу ерэһэн байшоо.

С. Бадмаев.

Уласхоорондын шэнжэлэл

ГЕРМАНИИН ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ БА НЭГЭДЭЛЭЙ ТҮЛӨӨ

Советскэ Союзай ба Германиин хоорондохи дайнай байдалые зогсоохо тухай СССР-эй Верховно Соведэй Указ хадаа советскэ болон немецкэ арадуудай хоорондо эб найрамдал, хани барисаа бэхижүүлгын, германска гүрэнэй нэгэдэлые туйлалгын зам дээрэхи шэнэ алхам мүн болоно. Өөрынгөө эхэ оронные эб найрамдалай, демократическа үндэһэ һуури дээрэ нэгэдүүлхын түлөө, Баруун Германиие дахин зэбсэгжэлгэдэ, тэрэниие агрессивнэ сэрэгэй бүлэглэлгэнүүдтэ оруулха ябадалда эсэргүүсэн тэмсэжэ байгаа немецкэ ниитэ арад зон энэ түүхэтэ шухала хэрэгые нимэ сэгнэлтэтэйгээр угтан абаһан байха юм.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум өөрынгөө Указаар бүхы немецкэ арад зондо угаа ехэ туһаламжа үзүүлээ гэжэ Германска Демократическа Республикын президент Вильгельм Пик шухалашалан тэмдэглээ. «Германиин нэгэдэлые һэргээхэ тухай дүрбэн гүрэнэй хэлсээе немецкэ түлөөлэгшэнэрэй хабаадалгатайгаар туйлахын тулада манай арад мүнөө үшөө ехэ хүсэтэйгөөр оролдохо ёһотой,—гэжэ Пик хэлэнэ.

Советскэ Союз хэзээшье, гитлеровскэ булимтарагшадта эсэргүү дайнай эгээн хатуу бэрхэ үдэрнүүдтэшье, германска гүрэниие үгы хэхэ гү, али бутарган һалгааха гэһэн зорилго урдаа табяагүй юм. Дайнай дүүрэһэнэй һүүлээр советскэ правительство болбол нэгэдэмэл Германиие байгуулхын түлөө, тэрээнтэй эбэй договор баталхын түлөө, тэрэнэй демократическа хүгжэлтын замаар, Европын арадуудтай эбтэй хани барисаанай замаар ябахадань туһалхын түлөө хэлбэришэгүйгөөр хүсэл оролдолгоёо гаргаһан ба гаргажашье байна. Зүгөөр эдэ хүсэл оролдолгонь Германиие хоёр хуби болгон һалгааһан ябадалые мүнхэжүүлхэ, баруунгерманска милитаристнууд болон реваншистнуудые дурааринь табиха гэжэ эрмэлзэһэн баруун державануудай болон боннско правительствын эсэргүүсэлгэтэй ушарна.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ, мүн тэрэшэлэн германска асуудалаар советскэ правительствын январиин 15-най мэдүүлгэшье Вашингтондо нюухын арагагүй сухал хүргэһэниинь гайхалтай бэшэ. Американска пропаганда болбол Советскэ Союзай үүсхэлые «юрын маневр», «пропагандистска ябуулга» гэхэ мэтээр нэрлэжэ удхашанарыень багадхаха гэжэ элдэбээр оролдоно. Бодото дээрээ США-гэй хүтэлбэрилхы хүнүүд хадаа Германи тухай СССР-эй ябуулажа байгаа политика немецкэ арадай дунда үшөө үргэнөөр дэмжэгдэжэ байһандань ехээр һанаагаа зобоно гэжэ «Нью-Йорк Таймс» газетэ мэдэрнэ.

Немецүүдэй бодото һанал бодол тухай, советскэ правительствын үүсхэлдэ тэдэнэй ямараар хандажа байһан тухай европейскэ оронуудай олон буржуазна газетэнүүд бэшэнэ. Жэшээлхэдэ, Германитай дайе зогсоохо тухай Советскэ Союзай шиидхэбэритэй дашарамдан, «дахин зэбсэглэлгын политикые үргэлжэлүүлхэ зам дээрэ ехэ бэрхэшээл тохёолдуулжа боломоор мэдэрэл болон һанал бодолнууд Германида дэлгэрээ» гэжэ «Политикен» гэдэг датска газетэ тэмдэглэнэ. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ Баруун Германиин ниитэ зоной дунда дэмжэгдэн угтагдаа гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, «Массаджеро» гэжэ буржуазна итальянска газетэ нигэжэ бэшэнэ: «Аденауэрта болон тэрэнэй политикада этигэхэ ябадал буруутан һалажа захалаа. Һаяын советскэ дурадхалнууд тушаа һүүлэй үедэ хэлэһэн үгэнүүд соогоо Аденауэрай «үгы» гэһэниинь олонхидой һанаанда таарабагүй».

Боннско правительствын аюултай, арадта харша политикадань эсэргүүсэн гансал Баруун Германиин профсоюзууд бэшэ, мүн тэрэшэлэн социал-демокрадууд, элдэб буржуазна партинуудай олон гэшүүдшье, тэрэ тоодо аденауэровска христианско-демократическа союзай гэшүүд мэдүүлгэ хэнэ. Мүн энэшье ябадал зүбтэй. Юундэб гэхэдэ, немецкэ арад парижска хэлсээнүүдые бэелүүлхэ гээшые өөрынгөө аюулгүй байдалда ухэлэй заналта болохыень мэдэнэ. Тиимэһээ парижска хэлсээнүүдые эсэслэн баталалгада эсэргүү тэмсэл, германска асуудалаар хэлсээнүүдые үргэлжэлүүлхын түлөө тэмсэл Баруун Германида бүри үргэн далайсатай болоно.

Германска асуудалаар Советскэ Правительствын мэдүүлгэ соо хэгдэһэн дурадхалнуудта боннско ударидагшадай дурагүйтэн эсэргүүсэһэн ябадалынь Баруун Германиин ниитэ зоной һанал бодолтой яахадаашье тааранагүй. Мюнхэндэ гаража байдаг «Ди Национ» гэжэ еженедельник нигэжэ бэшэнэ: «Советскэ дурадхалнуудые буруушааха гээшэ тэнэг ябадал болоно. Советскэ дурадхалнуудай ехэ шухала удхашанартай байһаниие хэлсээнүүдэй аргаар шэнжэлэн үзэхэ гэжэ правительствоһаа эрихэ ябадал Бундестагай уялгань болоно». Игэжэ бэшэхэ ябадал Баруун Германиин хэблэл дотор олон. Германиин нэгэдэлые һэргээхэ тухай эрилтэ политическэ үзэл бодолойнь хамаагүйгөөр хэдэн олон миллион немецүүдэй эрилтэнь мүн болонхой.

Парижска хэлсээнүүдэй тала барягшад Германиие нэгэдүүлхэ тухай хэлсээнүүд парижска хэлсээнүүдые эсэслэн баталһанай һүүлээршье хэгдэжэ болохо юм гэжэ түрүүнэйнгээ хэбээрээ хэлэжэ үргэлжэлүүлһээр. Энэ шашалдаанай зорилгонь юуб гэхэдэ, парижска хэлсээнүүд хадаа Германиин нэгэдэлые туйлаха ябадалтайшье, Европодо аюулгүй байдал хангаха ябадалтайшье таарахагүй гэжэ бүри һайнаар ойлгожо байһан европейскэ оронуудай ниитэ зоной һанаае амаруулха гэһэн ушартай.

Советскэ Союзай политикань немецкэ арадай хуби заяан тухай үнэн бодото анхарал оролдолгоһоо үндэһэлнэ ба тэрэнэй шухала интересүүдтэй хүсэд таарана. Бүхы үнэн сэхэ немецүүд германска гүрэниие тон түргэнөөр нэгэдүүлхэ ба Германитай эбэй договор баталха ябадалда зорюулагдаһан советскэ правительствын һайн һайхан хүсэл оролдолгые дэмжэнгүй байжа шадахагүй байна бшуу.

Советскэ Союзай ба Германиин хоорондохи дайнай байдалые зогсоолго хадаа советско-германска харилсаануудые бэхижүүлхэ ба саашадань хүгжөөхэдэ, Европодо эб найрамдал сахихада айхабтар ехэ удхашанартай. Советскэ Союзай энэ шухала хэрэг хадаа нэгэдэмэл, эб найрамдалда дуратай, демократическа Германиин түлөө тэмсэлдэнь германска арадта хүсэ нэмээхэ байна.

АРАБСКА ВОСТОГТО ИМПЕРИАЛИСТНУУДАЙ ААШАНУУД

Империалистнууд арабска оронуудта ажал-ябуулгагаа шангадхажа, тэдэ оронуудые агрессивнэ сэрэгэй блогуудта хабаадуулан оруулхые эрмэлзэнэ гэжэ һүүлэй үеын баримтанууд гэршэлэн харуулна. «Дунда-восточно командованиин» проектые болон «хамтын оборонын» түсэбые бэелүүлхэ гэһэн һэдэлгын буруу һүрэһэнэй һүүлээр американска болон английска дипломадууд Дунда Востогой оронуудые сэрэгэй блогто нэгэ нэгээрнь хабаадуулан оруулхын түлөө оролдолго гаргана.

Һаяхан Ирак, Сири болон Ливанда турецкэ премьер-министр Мендерес гэгшын ошолгонь турецко-иракска сэрэгэй договор баталалгаар дүүрэһэн байна. Энэ хадаа турецко-пакистанска пактда Ирагые бодото дээрээ нэгэдүүлһэн ябадал мүн гэжэ арабска хэблэл зүбөөр тоолоно. Энээнһээ хойшо «турецко-пакистанска союз дотор үшөө нэгэ звено» байгуулагдана гэжэ турецкэ тайлбаришад өөһэдөөшье сэхыень хэлэнэ.

США-гэй гүрэнэй секретарь Даллес, Англиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Иден турецко-иракска хэлсээнүүдэй дүнгүүдые али болохоор һайшааха, тэрэниие азиатска түб юртэмсын энэ хубида сэрэгэй үргэн ехэ пакт байгуулгын зам дээрэхи түрүүшын алхам мүн гэжэ тоолоно.

Арабска ниитэ зон империалистнуудай аашануудые анхаралтайгаар харана, тэдэнэй агрессивнэ түсэбүүдтэ үшөө бүри ехэ эсэргүүсэлтэ хэнэ. Мендересэй Сиридэ ерэхэдэнь олон зоной хабаадалгатай демонстрацинууд боложо, тэдээндэ хабаадагшад арабска оронуудта сэрэгэй блогуудые бүридүүлхэ гэһэн һаналые эрид шууд буруушаана. Ливанда турецкэ премьерэй хэлсээнүүдынь үрэ дүнгүйгөөр һала[…]о. Ливанска правительство сэрэг[…] договор баталха тухай шиидхэбэри абахаһаа арсаа.

«Аль-Гумхурия» гэжэ египетскэ газетэ сэрэгэй бүлэгүүдтэ арабска оронуудай хабаадаха дурагүй байһаниие тэмдэглэхэ зуураа, нигэжэ бэшэнэ: эдэ бүлэгүүдтэ хабаадахаһаа арсаһан политика хадаа «арабска арад ниитын зүгһөө хүсэд дэмжэгдэнэ, юундэб гэхэдэ, энэ политика эб найрамдалай, эрхэ сүлөөгэй, мүн тэрэшэлэн социальна болон экономическа ажана байдалай талаар тэдэнэй интересүүдтэ таарана бшуу».

«Арабска оронуудые агрессивнэ блогто оруулха гэһэн империалистическэ түсэбүүд үгы болог!», «Турецко-иракска договор үгы болог!», «Американска сэрэгэй болон экономическа «туһаламжа» үгы болог!» гэһэн лозунгнуудтайгаар һаяхан студенческэ демонстрацинууд Дамаскда, Бейрудта болоо. Сэрэгэй блогуудые байгуулха политикые эрид буруушааһан эрилтэтэй олон тоото бэшэгүүд болон телеграмманууд Сириин, Ливанай, Египедэй болон Дунда Востогой бусад оронуудай правительствонуудта ерэнэ.

Арабска оронуудай правительствонууд арад зоной һанал бодолые тоонгүй байжа шадахагүй юм. Турецко-иракска сэрэгэй договорой баталагдаһанай һүүлээр удангүй Каирта арабска оронуудай лигиин гүрэнүүд-гэшүүдэй премьер-министрнүүдэй зүблөөн зарлагдаһан байгаа. Зүблөөндэ хабаадагшад Ирагай нэгэн талын ябуулгада дурагүй байһанаа мэдүүлээ гэжэ арабска хэблэл тэмдэглэнэ. Жэшээлхэдэ, «Турцитай сэрэгэй союз баталһан ябадал хадаа Англи болон США-тэй союзда хабаадаһан ябадал мүн болоно», арабска гүрэнүүд «өөрынгөө национальна бэеэ даанхай политика ябуулха ёһотой» гэжэ Египедэй национальна хүтэлбэриин министр Салах Салем мэдүүлээ.

Дунда ба Дүтын Востогто империалистнуудай ябуулагша сэрэгэй бэлэдхэл эб найрамдалда дуратай арабска арадуудай бодото интересүүд болон эрмэлзэлгэнүүдтэ зүрилдэнэ. Арабска оронуудые зэбсэгжүүлгын политика хадаа «Баруун гүрэнүүдтэ эсэргүү һанал бодол үүсхэнэ» гэжэ «Нейшн» гэдэг американска журналай бэшэһэниинь тушаан болоһон зүйл бэшэ.

Арабска оронуудай арадууд өөрынгөө бэеэ даанхай байдалые аршалан хамгаалхаар, шэнэ дайн сэрэгые үүсхэхын тула империалистнуудай байгуулдаг сэрэгэй агрессивнэ блогуудта өөһэдыгөө оруулангүй байхаар хүсэд шиидэнхэй.

Д. БОЧАРОВ.

Тайвань арал тушаа асуудалаар США-гэй хорото политика тухай парижска газетэнүүд нигэжэ бэшэнэ

ПАРИЖ, январиин 29. (ТАСС). Хитадай эрье шадарай уһа руу өөрынгөө зэбсэгтэ хүсэнүүдые эльгээжэ, Дальна Востогтохи байдалые Холбоото Штадуудай бүри түгшүүрилтэй болгожо байһан тушаа французска олониитэ ехээр сошордоно.

Американска сэрэгэй-политическэ түсэбүүдые хододоо дэмжэдэг барууна үзэл баримталагша газетэнүүдшье США-гэй президент Эйзенхауэртэ зэбсэгтэ хүсэнүүдые хэрэглэхэ түлөөлэлгэ үгэһэн ябадал тушаа ямаршье тайлбаринуудые хэнгүй тараһан байна.

Лондондо болохоёо байһан Британска империин оронуудай конференци дээрэ Дальна Востогтохи байдал гол асуудал болгожо зүбшэн хэлсэгдэхэ байна гэжэ «Монд» газетэ онсо тэмдэглэнэ.

Формозын ба Пескадорско аралнуудай «аюулгүй байдалые хамгаалха» талаар түлөөлэлгэ үгэхэ эрилтэтэйгээр Эйзенхауэрэй конгресстэ бэшэг эльгээһэнһээ, тэрэшэлэн американска самолёдууд болон сэрэгэй корабльнуудай тайваньска хоолой тээшэ эльгээгдэһэнһээ уламжалан Дальна Востогтохи байдал бүри хурсадаа гэжэ «Круа» гэжэ католическа газетэ онсо тэмдэглэнэ.

Арадай хитадай эрье шадарай уһанууд соо американска флодой ба авиациин хэдэг хорото ябуулганууд тушаа «Юманите» газетэ нигэжэ бэшэнэ: Формозо тушаа асуудал хитадай дотоодын хэрэг болоно. Юуб гэхэдэ, энэ арал хитадай территориин хуби болохо байһан туладаа Эхэ орондоо тэхэрюулэн бусаагдаха ёһотой.

Формозые Хитадта тэхэрюулэн бусааха гэһэн хараа бодол хадаа хитадай национальна интересүүдтэ, уласхоорондын эрхын жиирэй принципүүдтэ зохилдохоһоо гадна, Азида бата бэхи эб найрамдал хангалгада туһалха байна...

Генуедэхи забастовко үргэлжэлһөөр

РИМ, январиин 29. (ТАСС). Портовой промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэдэй забастовко Генуедэ 9 үдэр соо үргэлжэлжэ байна гэжэ «Унита» газетэ мэдээсэнэ. Энэ забастовкые городой бүхы хүн зон дэмжэнэ. Тэдээндэ талархалгын тэмдэг болгон портын ашаа тээгшэд үгэсэлдэр забастовко хээ. Талархалые мэдүүлһэн забастовконууд Генуедэ дүтэшэг байдаг Савоно ба Вадо портнуудта болоо.

Словакиин коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй пленум

ПРАГА, январиин 29. (ТАСС[…] Чехословацка телеграфна агентств[…] нигэжэ дамжуулна:

Словакиин коммунистическэ па[…]тиин Центральна Комитедэй плену[…] январиин 28-да болоо. Словаки[…] коммунистическэ партиин съезд[…] бэлэдхэхэ талаар партиин үмэнэ т[…]бигдажа байһан зорилгонууд туха[…] Чехословацка коммунистическэ па[…]тиин Центральна Комитедэй поли[…] бюророгой гэшүүн, Словакиин Комм[…]нистическэ партиин Центральна К[…]митедэй нэгэдэхи секретарь Кар[…] Бацилек элидхэл хээ.

1955 оной апрелиин 22-то Слов[…]киин коммунистическэ партиин съе[…]дые зарлаха гэһэн шиидхэбэ[…] КПС-эй ЦК гаргаһ[…] байна.

Франциин Национальна суглаанда

ПАРИЖ, январиин 29. (ТАСС[…] Зүүн-Урда Азиин пакт (СЕАТО) [...] дэгые Национальна суглаанай үзэ[…]жэдэ табингүйгөөр республик[…] президентдэ эсэслэн баталуулха г[…]жэ правительствын һанааналж[…] байһан тушаа французска комм[…]нистическэ партиин парламентс[…] группын түрүүлэгшэ Жак Дюкл[…] асуудал оруулаа гэжэ «Юманите[…] газетэ мэдээсэбэ. Энэ ушар францу[…]ска конституцида таарахагүй байх[…]һаа гадна. «Национальна суглаана[…] эрхые горьтойгоор эбдэһэн ябада[…] болоно» гэжэ Дюкло онсо тэмдэглэ[…]

США-гэй конгрессэй резолюцида Эйзенхауэр гараа табиба

ВАШИНГТОН, январиин 2[…] (ТАСС). «Формозын, Пескадорск[…] аралнуудай болон тэрэ шадара[…] районой аюулгүй байдалые хамгаа[…]ха» гэһэн шалтаг бариад, Хитада[…] дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралса[…] гэһэн сэрэгэй хэмжээ-ябуулгану[…] тухай асуудалаар конгрессэй гарг[…]һан резолюцида президент Эйзе[…]хауэр гараа табяа.

Испанидахи американска сэрэгүүдэй манёвр болоно

ПАРИЖ, январиин 29. (ТАСС[…] «Монд» газетын мэдээсэһэнэй ёһоо[…] Испаниин территори дээрэ амери[…]канска сэрэгүүдэй манёвр мүнө[…] боложо байна. Энэнь атла[…]тическа союзда Испаниие хабаадуу[…]ха гэжэ Холбоото Штадуудай пр[…]вительствын оролдожо байһые г[…]шэлжэ үгэнэ. Мүн лэ энэ газет[…] мэдээсэһэнэй ёһоор, Вашингтоной [...] Мадридай дипломатическа түлөөлж[…]шэд өөһэдынгөө хоорондохи хари[…]саануудые «гүнзэгыгөөр шэнжэл[…] үзэжэ» байна.

1953 оной сентябриин 26-да ба[…]лагдаһан сэрэгэй ба экономическ[…] хэлсээнүүдтэ Холбоото Штадууда[…] ба франкистска Испаниин хоорондо[…]хи сэрэгэй-экономическа харилса[…]нуудай үндэһэлдэг байһаниинь м[…]дээжэ юм. Энэ хэлсээнэй ёһоор Ис[…]панска территори дээрэ американ[…]ска агаарай-сэрэгэй ба далайн-сэр[…]гэй базануудай системэ байгуулха[…] Испаниин экономикые милитариза[…]цилха ябадал хараалагдаһан байна[…] Барилгын материалнуудаар б[…] электроэнергеэр дутадаг испанск[…] экономикодо американска эдэ база[…]нуудые барилга ехэ бэрхэшээл то[…]хёолдуулаа.

Советскэ футболистнууд Инди ошоо

ДЕЛИ, январиин 29. (ТАСС). Со[…]ветскэ футбольна команда Бүхэин[…]дийскэ футбольна федерациин нэг[…] командатай үсэгэлдэр Бенарест[…] наадаһан байна. 4:0 гэһэн тоотой[…]гоор советскэ футболистнууд шүүгэ[…]

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора—32-74, отв. секретаря — 27-37, партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 31-48, культуры и быта, промышленности — 35-11, местной информации и писем— 24-74. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00366. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР. Зак № 52.